

”Ovo je noć koja
svjetlošću stupa
rasprši tmine grijeha.
Ovo je noć koja danas
po svem svijetu one,
što u Krista vjeruju,
od tmina grijeha
i od opačina otima,
vraća milosti i
pridružuje svetosti.
Ovo je noć u kojoj je
Krist raskinuo okove smrti
i kao pobjednik
od mrtvih ustao.

Vazmeni hvalospjev

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: *br. 1/96.* ZP

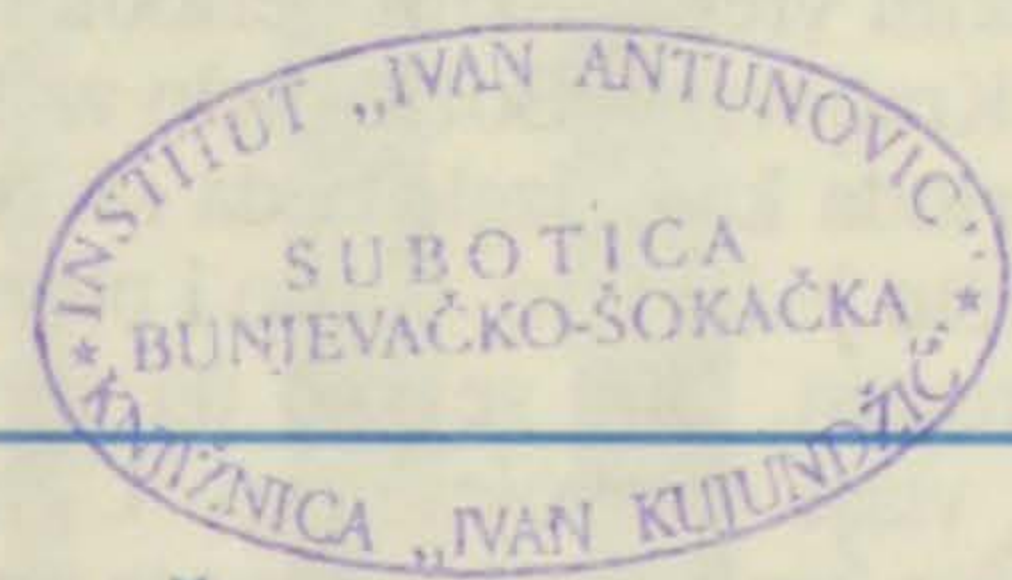
SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

Bačko klačje

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST
GOD XX. BR. 56; 15. IV. 1990.

CIJENA: 5 DINARA

SADRŽAJ

RADOST USKRŠNJEG SLUŽENJA	2
GOSPODIN USKRSNU, ALELUJA	3
KRIŽ	4
KAKO ODGAJATI DJECU	5
BLAGOSLOV KOLIJEVKE	9
ŽETVA JE VELIKA	10
U SUSRET SUSRETU MLADIH	12
PRVA SKUPŠTINA NOVOG INSTITUTA	15
PROGOVORIT ĆE SUBOTICA	23
ŠARENA JAJA ZA USKRS	24

*Svim čitateljima
i prijateljima lista*

SRETAN USKRS

želi Uredništvo

RADOST USKRŠNJEG SLUŽENJA

Svetkovina Kristova uskrsnuća, kao godišnje posadašnje najvećeg misterija kršćanske vjere sa kozmičkim dimenzijama, svake se godine odvija u specifičnim uvjetima. Svake godine jedan vid tog otajstva jače osvjetljava našu svakidašnjicu. Uskrs u sebi nosi najjaču poruku o konačnoj pobjedi Istine, Pravednosti, Dobrote i Ljubavi nad svim silama tame. On je, u stvari, "osmi" dan stvaranja, početak jednog novog svijeta svijeta Istine, Dobrote i Ljubavi koji se ostvaruje po milosti. Tu miost Krist nam je zaslužio svojim trpljenjem i smrću, a povjerio je svojoj Crkvi, da je ona dijeli ljudima. To je gradnja "Božje države" prema nauci sv. Augustina, koja će svoju konačnu pobjedu i ostvarenje postići na koncu vremena u vječnom nebeskom Jeruzalemu. Tada će se i Sin Božji podložiti Ocu i predati mu ili bolje - vratiti sve što je od Oca dobio, kako bi Bog bio sve u svemu!

Svaki dan je jedan pomak u ostvarenju te vječne Božje zamisli. U nekim vremenskim periodima ta je izgradnja i približavanje Kraljevstva Božjeg vrlo vidljiva i osjetljiva, za razliku od perioda kada izgleda da su svi Božji interesi, a sa njima i sve što je istinito, dobro i plemenito osuđeno na definitivnu propast. Čini se kao da su sile tame za dugi period uzele vlast u svoje ruke. Upravo takav je bio trenutak Isusova trpljenja i umiranja na križu. Kao da su sile tame izvojevale konačnu pobjedu, ubivši samoga Boga u ljudskom tijelu. No uskrsnje jutro bijaše definitivni obrat u ljudskoj povijesti, a On je postao temeljni kamen svake pobjede dobra nad zlom i izvor svim ljudskim nadama u pobjedu dobra.

I ovogodišnji Uskrs se bilježi u jedno od takvih razdoblja u kojem se to djelovanje Božjeg kraljevstva silno osjeća. U prošlom broju našeg lista razmatrali smo o silnoj poruci prošlogodišnjeg Božića u sklopu svih zbivanja na koncu godine. Božićni blagdan je bio kulminaciona točka svih tih zbivanja i dan kada je sav svijet na kugli zemaljskoj slavio veliku pobjedu Istine. Ovogodišnji Uskrs nosi u sebi veliku poruku o pobjedi Dobra nakon tolikih godina vladavine Zla. On pretpostavlja početak jednog novog razdoblja u povijesti ljudskoga roda. Ustanove, društvena gibanja, politički sistemi, djelovanje Crkve i tolike pozitivne ljudske tendencije bile su u velikom dijelu svijeta desetljećima potiskivane, zabranjivane, kažnjavane, sistemski rušene i onemogućavane na sve moguće načine. Sada, eto, kao poslije onog potresa u zoru uskrsnjega jutra, ti su sistemi pali u velikom dijelu svijeta. Time su, kao iz groba, izašle na svjetlo dana tolike zabranjivane i uništavane vrijednosti. Prava zora uskrsnjega jutra! U ozračju mira i raspoloženja tog proljetnog jutra širila se vesela vijest i osvajala ljude. Jedni su je prihvaćali sa oduševljenjem i radošću, a drugi sa vidljivom nevjericom. Upravo je tako i s novonastalim todadajima. Oni su se uz stanovite iznimke, širili mirno u ozračju optimizma i pretpostavljaju jedan novi početak u povijesti ljudskog roda.

Upravo usred tih zbivanja, treba smjestiti jedan događaj od povijesnog značenja koji se zbio ovih dana u Subotici. Riječ je o početku rada nedavno osnovanog Instituta "Ivan Antunović" To je događaj pravog uskrsnjeg karaktera i predstavlja početak jednog novog,

veoma pozitivnog razdoblja naše crkveno-narodne stvarnosti među Hrvatima u Bačkoj, a preko njih i svih ljudi dobre volje u ovim prostorima. Osnutak ovog Instituta davna je želja svih mislećih i dobroželećih Hrvata u Bačkoj od onih vremena kada se, poslije posljednje velike seobe, smjestiše u ovim prostorima. Kako je ta misao gorila u srcu Ivana Antunovića kada je na svoj trošak i uz tolike osobne žrtve podigao ovom narodu, ali i ostalim katoličkim narodima, stotine intelektualaca svih profila, sa željom da budu na službu svojem narodu. U tu je svrhu pokrenuo, već tada, i ekumenski dijalog sa našom pravoslavnom braćom. Ta se vatra prenosila iz desetljeća u desetljeće preko njegovih sljedbenika. U tom su se smislu osnivale ustanove, kao "Pučka kasina", čitaonice, kasnije uredništva listova i kalendara. Osnovana su dobrotvorna i odgojna uređenja i ustanove, pjevački zborovi, sve do političkih stranaka. Njima je cilj poslužiti narodu u očuvanju narodnog identiteta, duhovnog i materijalnog napretka. Prije 55 godina bila je u Subotici osnovana "Hrvatska kulturna zajednica", kao ustanova koja je imala objediniti sve pozitivne inicijative u službi našeg naroda u Bačkoj i Crkve u njemu. U tu svrhu bila je osnovana i "Matica subotička", kao kulturno-izdavačka centrala svih hrvatskih ustanova. A onda je došla okupacija koja je zaustavila rad svih tih ustanova, a neke je i likvidirala grubom silom zakona. Ostatak ustanova, koje su još preostale likvidirala je nova komunistička vlast. Oduzeta im je imovina, a ustanove su pravno likvidirane. Vodstvo društava i samo članstvo su zatvoreni i raspršeni. Tako je sve to ostalo ležati u ruševinama, uz nekoliko više-manje neuspjelih pokušaja, do današnjega dana. A tada je došlo uskrsnje proljeće. Ono je sa sobom donijelo novo razdoblje demokratizacije. Tako su pozitivne sile u Crkvi pokušale u duhu načela, kojim su se stoljećima rukovodila pokoljenja svećenika rodoljuba, obnoviti inkulturacione procese Evandelja u životu naroda. U njemu su obnovili potrebite snage da može preživjeti tešku duhovnu, moralnu i materijalnu krizu u kojoj se našao naš narod u Bačkoj. Institut "Ivan Antunović" sa svojih sedam znanstvenih i radnih odjela želi poslužiti narodu da uskrsne na život, nakon tolikih godina kalvarije i da započne jedan novi period življenja. Želi mu staviti na raspolaganje sve svoje potencijale; snagu evandeoske Riječi u najširem smislu, imajući u vidu sve ono što je ona ovdje u prošlosti ponudila ovom narodu. Nudi mu snagu svojih Sakramenata i svoga Zajedništva u kojem je Krist prisutan. Svi organizirani oblici rada imaju samo tu nakanu "uskrsnuti" sve slamane ili uspavane snage našeg naroda. Tako ona danas vidi svoju "dvorbu" ovom narodu. Ovaj događaj je sigurno izvor istinske uskrsnje radosti za svakog dobronamjernog pripadnika našeg naroda, ali i svakog čovjeka dobre volje. Istovremeno ovo je uskrsnji izazov za svakoga od nas da se sami stavimo u službu kako ovog Instituta tako i u službu Crkve. Tako će u ovaj čas pomoći velika akcija uskrsnje obnove našeg naroda na ovim prostorima u radosti istinskog služenja Crkvi.

GOSPODIN USKRSNU, ALELUJA!

Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujmo se u njemu! Doista, ovo je svetkovina nad svim svetkovinama, blagdan nad svim blagdanima kad je Krist Gospodin pogrdjeni, poniženi, raspećem umoreni, u grob pokopani izvojevao pobjedu nad grijehom, djavolom, svijetom, smrću i ušao u novi život uskrsnuća.

"... Treći dan uskrsnuo od mrtvih...", ispovijedamo u vjerovanju. Dogodilo se nešto nečuveno! Zar da mrtav čovjek ponovno oživi? Da, upravo to! I gotovo nitko od njegovih prijatelja, od onih koji su ga voljeli nije to očekivao. Njihovo srce je bilo zatvoreno i oči isto tako, sve od silne muke i poniženja kojima su bili svjedoci, a koje prepati njihov i naš Učitelj i Spasitelj. Premda im je sve unaprijed rekao, ipak ovakav rasplet događaja nisu očekivali.

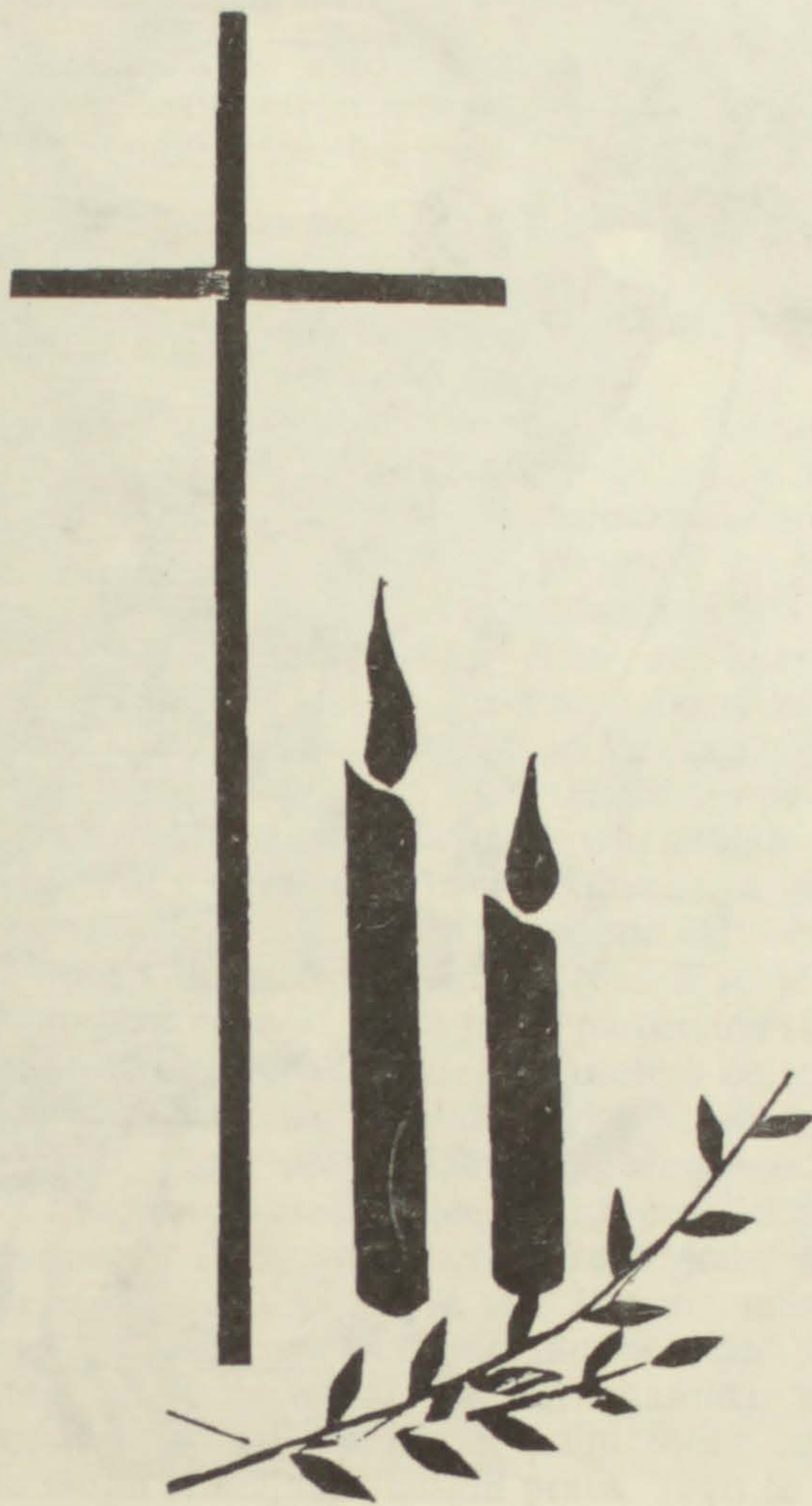
Više su to predviđali njegovi neprijatelji, oni koji su ga dali ubiti iz zavisti i mržnje, te pokazali da ga se boje i mrtvoga. Poduzeli su zato konkretne korake da bi Isusa zadržala smrt, hladnoća i trulež groba. I kad je bilo sve gotovo, kad su iskalili nad njim sav svoj bijes i svu ljudsku zloću, kad su mu oduzeli zemaljski život, razorili tijelo i kad zli čovjek - sluga Zloga nije više mogao ništa učiniti Sinu Božjemu, tada progovara, tada uzima riječ Bog. A njegova je zadnja, divna, veličanstvena!

Taj Veliki i Svemogući Bog najveće zlo koje je njegovu Sinu učinio čovjek - okreće u dobro. Uskrisio je Sina svoga primivši njegovu žrtvu za grijeha i zloće naše i njegovu smrt čini izvorom novoga života za nas.

O Radosne Vijesti: Krist je uskrsnuo! On je živ! Smrtno se obuklo u besmrtno, raspadljivo u neraspadljivo, zemaljsko u nebesko, vremenito u vječno. Iz svijeta je ušao u nadsvijet, iz vremena u vječnost, u samo nebo da nam pripravi mjesto, da nam pribavi vječno otkupljenje. Kao jedan od nas ljudi koji je po zemlji hodao, radio, jeo kruh s ove planete, zarađujući ga svojim rukama, govorio ljudima i s njima razgovarao, bio u obitelji, imao prijatelje i protivnike, jedan od nas - čovjek Isus je u samom Bogu po uskrsnuću, po proslavi kojom ga Otac proslavi. On je naš zastupnik, naš zgovornik, Veliki Svećenik, naš Posrednik, za nas se zauzima, On je za nas! Tko će protiv nas!

Upravo zato što je u nadpovijesti i nadvremenu, upravo zato što je nebeski Krist može biti i jest sa svom svojom braćom i sestrama koji ga slave u otajstvu euharistije gdje god i kad god se na slavlju našli zajedno.

Njegovo uskrsnuće je garancija da je život jači od smrti, ljubav od mržnje, dobro od zla. Njegovo uskrsnuće je garancija, da one podnesene pogrde, udarci bičeva, zaušnice, trnjem iznakažena glava, proboden bok ruke i noge, sve te neizmjerne patnje imaju smisao. Jednako tako imaju smisao i sva stradanja i nevolje, kao i sama smrt koja snalazi one koji su njegovi. Zašto? Zato jer je naš Gospodin na svom tijelu iznio na križ sva ljudska otuđenja i prihvativši smrt definitivno ju je

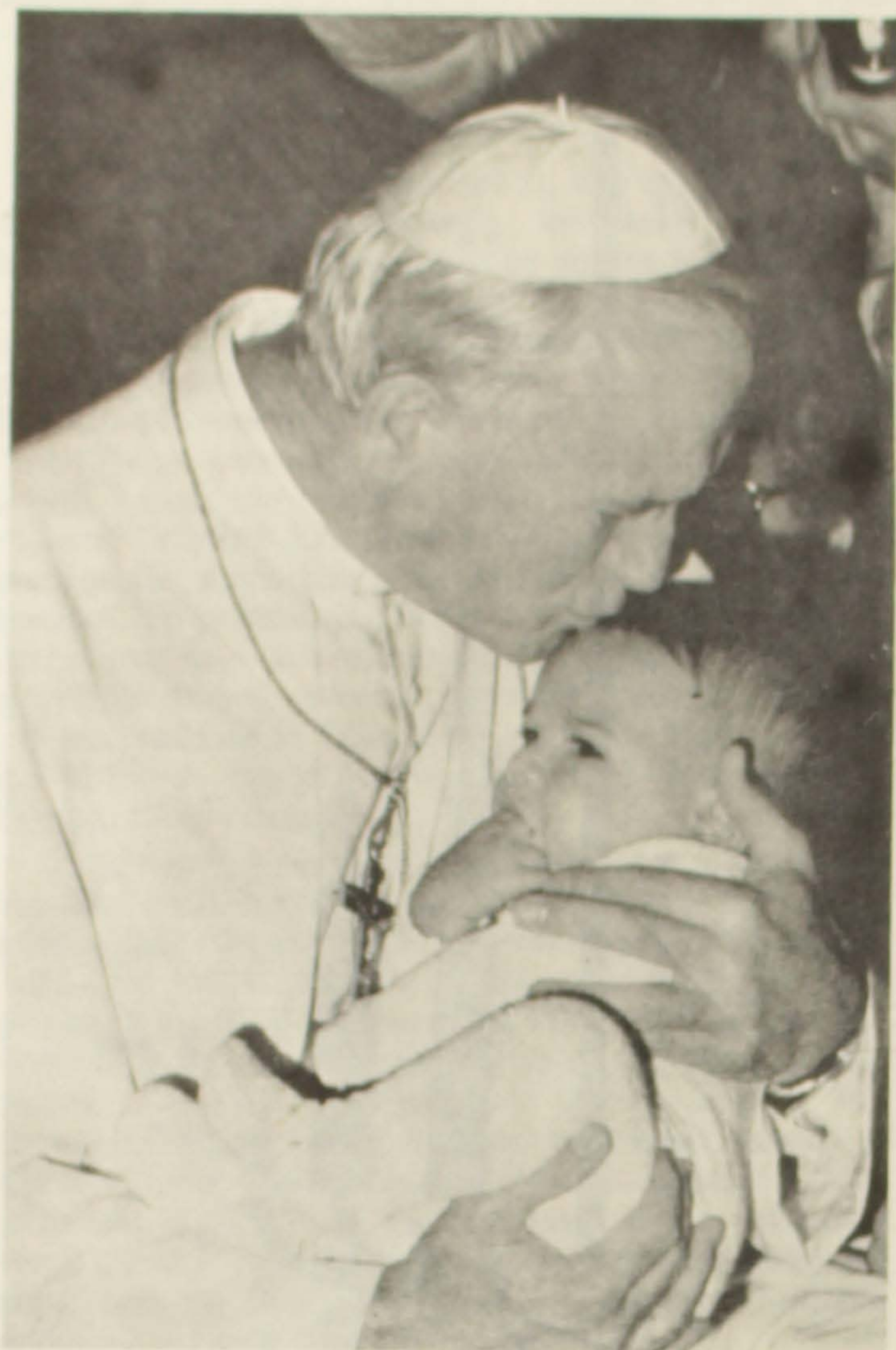
pobijedio prodrijevši u samo nebo. I ne samo to! On je trpljenje, patnju i smrt ugradio u spasenje svijeta. Prihvativši ih iz potpune poslušnosti Ocu i ljubavi prema svim ljudima, patnja i smrt postale su vrijednost za spasenje svijeta. Njihov apsurd promijenio se u smisao. Tako je Isus bio najaktivniji za spasenje svijeta upravo tada kad na križu nije mogo pomaknuti ruku ni nogu. Tako i oni koji su Kristovi, u vlastitoj bolesti, patnji i smrti vide smisao, prihvaćajući ih kao spasonosne; oslanjajući se nadom i vjerom posve na Krista Gospodina koji pobjedu slavi za nas i s nama se zajedno bori.

Njegovo uskrsnuće je potpuna garancija da će DOBRO na kraju pobijediti. Isplati se biti dobar, pošten, čestit, čist, mirotvorac, siromah duhom, pa makar zbog toga bio progonjen i ubijen. Isplati se ostati dosljedan svom kršćanskom identitetu do zadnjeg daha i do zadnje kapi krvi. Isplati se ljubiti Boga svim srcem, a braću kao Gospodin nas. Tada smijemo vjerovati u vlastito uskrsnuće, koje se već događa u nama, a u potpunosti će se očitovati u posljednji dan.

Blagujmo zato čista srca njegovo uskrsnulo tijelo i pijmo njegovu uskrsnulu krv i neka ona struji u našim žilama. Neka našu zlu krv izliječi i oplemeni da bismo i mi poput našega uskrsnulog Gospodina, i mi mogli, svijetom čineći dobro, na koncu doći k Njemu, u slavu uskrsnuća!

o. Marijan Kovačević

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Nekada čovjek dobiva dojam kao da ljudi usmjeravaju tok zbivanja i povijesti jer je djelovanje ljudskog čimbenika tako vidljivo, pogotovo ako je ono negativnog predznaka. Zlo je, na žalost, uvijek grlatije od dobra i ono se često bestidno nameće. No, u ove naše dane tako je vidljivo kako Bog ravna i usmjerava tok događaja, često protiv svih ljudskih prognoza ili očekivanja. Kada ovako čovjek pogleda unazad mjesec dana ili najviše šest tjedana, ustanovljuje da se ritam zbivanja i u samom stoljetnom Vatikanu nekada tako ubrzava, da toga ni sami akteri tih zbivanja nisu svjesni. Tako eto vrijeme i događaji u njemu odrediše program Papine aktivnosti u proteklom razdoblju. Budući da se ovog trenutka kotač vremena najbrže giba na Istoku, i Papina je aktivnost bila velikim dijelom posvećena Crkvi Srednje i Istočne Evrope.

Situacija u Ukrajini

Od kako je početkom prosinca prošle godine data mogućnost izražavanja vjerske slobode na cijelom teritoriju Svojetskog Saveza, došlo je do "uskrsnuća" Katoličke Crkve istočnog obreda u Ukrajini (Zakar-

patskom njezinom dijelu) i Bjelorusiji. Ta je činjenica, normalno, izazvala reakcije od strane Ruske Pravoslavne Crkve, koja je 43 godine bila posjednik svih bivših grko-katoličkih hramova, župa i samostana. Često je dolazilo i do veoma napetih situacija. Zato je Vatikan morao osnovati zajedničku komisiju kojoj je zadatak, da proces obnove Katoličke Crkve bizantskog obreda teče u punom poštovanju ljudskih i vjerničkih prava, vjernika Crkve koja je više od četrdeset godina bila izvan zakona. Zahtjevala se postupnost, kako se ne bi izazvala nepotrebna napetost i sukob, koji bi štetili ekumenskom dijalogu između Pravoslavlja i Rima. U spomenutoj komisiji su predstavnici Vatikana, mjesne Katoličke Crkve istočnog obreda i Rusko-pravoslavne Crkve. Čini se da će spomenuta komisija ispuniti iščekivanja obje strana. Svakako će rješenje tog problema, kao i mnogih drugih, koji se tiču Crkve u Sovjetskom Savezu, pomoći najnoviji potez Vatikana i tamošnje vlade o uspostavljanju diplomatskih predstavnika. Prvi predstavnik sv. Stolice u Moskvi je nama dobro poznati i voljeni mons. Francesco Colasuonno. On je papinski diplomat s ovlastima za cjelu Istočnu Evropu. Tu službu i dalje obavlja pored nove dužnosti. Lok traju pregovori između diplomata i biskupa, u širokim slojevima ruskog katoličkog življa događa se pravo proljeće duha. Stižu nam vijesti masovnih zborovanja vjernika. Ti skupovi nisu mitinzi nego molitveni skupovi na kojima tisuće pristupaju sv. Sakramentima. Žele obnoviti sebe, obitelj i društvo potaknuti evangeoskim načelima. Katolička Crkva, premda brojčano malena, vrši veliki utjecaj na zbivanja i duhovu obnovu toga dijela svijeta, osobito u Litvi i Ukrajini.

Crkveni procvat u Češko-Slovačkoj republici

Ni najveći optimist ne bi vjerovao u tako brzi razvoj crkvenih zbivanja u Čehoslovačkoj. Još je prošle godine u srpnju "svemoguća" Partija preko svih svojih postojećih institucija diktirala vatikanskim diplomatima koje osobenosti mogu doći u obzir za biskupsku službu ili bolje, koje osobe uopće ne dolaze u obzir za tu službu. Ni šest mjeseci nije prošlo, a sve su te "persone non gratae" danas rezidencijalni biskupi slovačkih, čeških i moravskih biskupija. Kada čovjek vidi tko su ti ljudi koji su stavljeni na čelno mjesto pojedinih Crkava, staje mu dah. To su ljudi koji su trpjeli i radili za Crkvu, koja je nazivana "podzemnom". Oni su je nastojali obnoviti pored svih nastojanja da se oblati pred svijetском javnosti. Često su slane lažne informacije u Vatikan, a u narodu je postojeća vlast htjela stvoriti nepovjerenje prema Crkvi. Danas su "tajni profesori" podzemnih i "putujućih fakulteta", koji su školovali stotine svećenika i redovnika, župnici koji imaju pravo legalnog djelovanja. Mnogi svećenici su tajno živjeli, a po struci su liječnici, profesori, inženjeri, doktori pojedinih znanosti. To je prava ironija vremena. Crkva – protivnica znanosti! Ne možemo navesti sva imena tih vrijednih i bogomdanih ljudi, ali ne smijemo propustiti jedno značajno ime kojega je Papa osobno počastio, davši mu u posjed najčasniju Crkvu među Slovacima, Crkvu u Nitri, a to je 64. godišnji biskup Jan Chrisostom Korec. Za vrijeme svoga 39 godišnjeg tajnog svećenstva s pravom si je stekao naslov "primasa slovačkog" jer je to u stvari

i bio. Sva bogata polja duhovnog rada koja su izmicala žestoko kontroliranim voditeljima javnog skućenog pastoralnog rada imao je biskup Korec u svojim rukama. Organizirao je tajno studiranje teologije, ređenje tajnih svećenika, duhovno vodstvo tajnih redovnica, laicima je pomagao u duhovnom rastu i informiranju o crkvenim zbivanjima. Biskup Korec vodio je tečajeve duhovnih vježbi i tajno vodio jezgro tzv. Biskupske Konferencije te zemlje, koja je koordinirala cjelokupnim radom u svim biskupijama te zemlje. Uz sav taj posao, biskup Korec je našao vremena da napiše više od deset knjiga teološkog i vjerskog sadržaja. Uvijek je reagirao na napadaje na Crkvu od strane komunističke vlade. Bio je danomice kontroliran i strašen od tajne policije. Bilo je nekoliko pokušaja atentata na njega, ali srećom nijedan nije uspio. Nakon njega, imenovana su petorica novih biskupa koji su njegovi bliski prijatelji i borci za crkvena prava. Trojica su imenovana za Slovačku, a po jedan za Moravsku i Češku. Njihove konsekracije su se morale odvijati na prikladnim prostorima kako bi mogli primiti što veći broj prisutnih vjernika. Takovih spontanijih izlivanja vjerničke odanosti rijetko se vidi po svijetu. Prije nekoliko tjedana sv. je Otac imenovao još šestoricu novih pomoćnih biskupa. Po dvojica su za svaki metropolitanski stolac: Trnava, Olomouc i Prag tako sada Crkva u toj državi ima 21 biskupa. Imenovani biskupi su svi provjereni borci za širenje Kraljevstva Božjeg među svojim narodima. U međuvremenu su se oformile i dvije Biskupske Konferencije, jedna među Slovacima, sa sjedištem u Trnavi, a druga za Crkvu među Česima, sa sjedištem u Pragu. Kada Papa na bijelu subotu dođe u ovu zemlju, naći će kompletiranu crkvenu hijerarhiju. Do potpune normalizacije crkvenog života trebat će još mnogo vremena. Redovničke zajednice, osobito one "neposlušne" komunističkim vlastima koje su tajno primale podmladak, sada imaju koga dati u svoje sa-

mostane i druge pastoralne centre, dok "poslušni" nazeru svoj svršetak. Slovačka, pa i drugi dijelovi države, svjedoci su svojevrsnih "mladih Misa". Mnogi tajno zaređeni svećenici za koje nisu znali ni njihovi najbliži, sada počinju svoje javno djelovanje. Takve mlade mise se s pravom nazivaju primicijama.

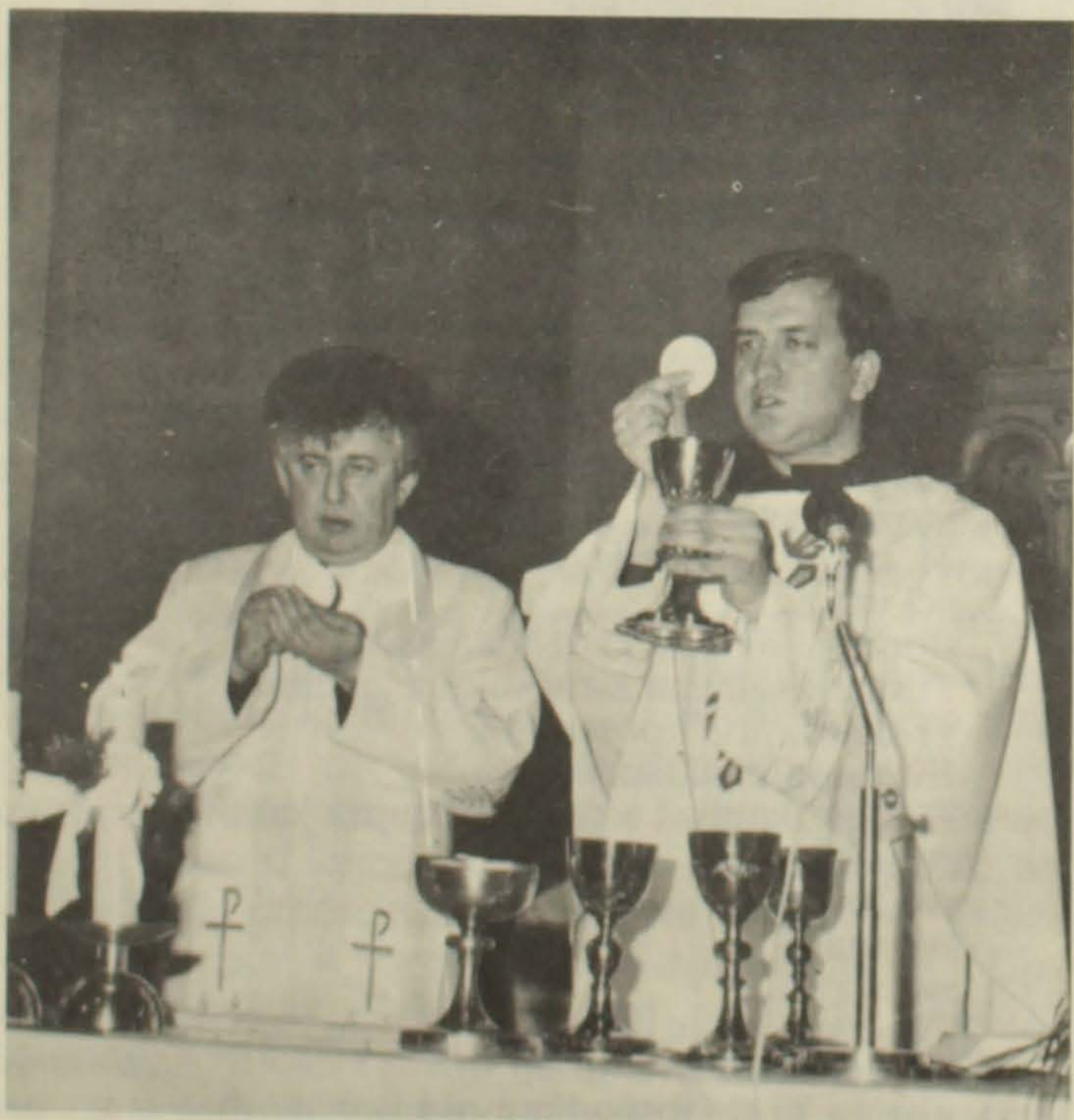
Obnova hijerarhije u Rumunjskoj

Ni blizu nije tako sjajna slika Crkve u Rumunjskoj. Iako je i ona imala svoje "podzemlje", koje se nije moglo tako razviti, ipak i ovdje bilježimo neke značajnije pomake naprijed. Sv. Otac popunio je svih 11 biskupskih stolica u rumunjskoj, od kojih je šest zapadnog, a pet istočnog obreda. Iako su imenovanja uspješna i izabrani ljudi su prokušani borci za vjeru, bilo je protesta od strane vlade jer ju Vatikan nije pitao za suglasnost. Čini se da je i nacionalni sastav dobar. Od sedmorice biskupa zapadnog obreda dvojica su Rumuni, četvorica Mađari i jedan Nijemac, a petorica istočnih su svi Rumuni jer su i sjedinjeni istočnjaci u gotovo apsolutnoj većini Rumuni. Nadati se je da će ova imenovanja pomoći da se teška pastoralna situacija u susjednoj Rumunjskoj pokrene. Posebno će teško ići oživljavanje zabranjene Katoličke Crkve istočnog obreda radi ispoljavanja nasilničkih raspoloženja većinskog stanovništva, kao proteklih tjedana i u erdeljskom gradu Tirgu Mureš (Marosvasarhely). Treba vjerovati da će ideje demokracije, koje se sve više šire u rumunjskom društvu, prevladati sve druge elementarne osjećaje i kanalizirati ih, pa će tako i naši grkokatolici, koji su rumunjski narod na kulturnom polju toliko zadužili, doći do svojih temeljnih ljudskih prava. Tako će i dalje moći doprinosti zjedničkom dobru rumunjskog naroda.

Novi poziv Papi

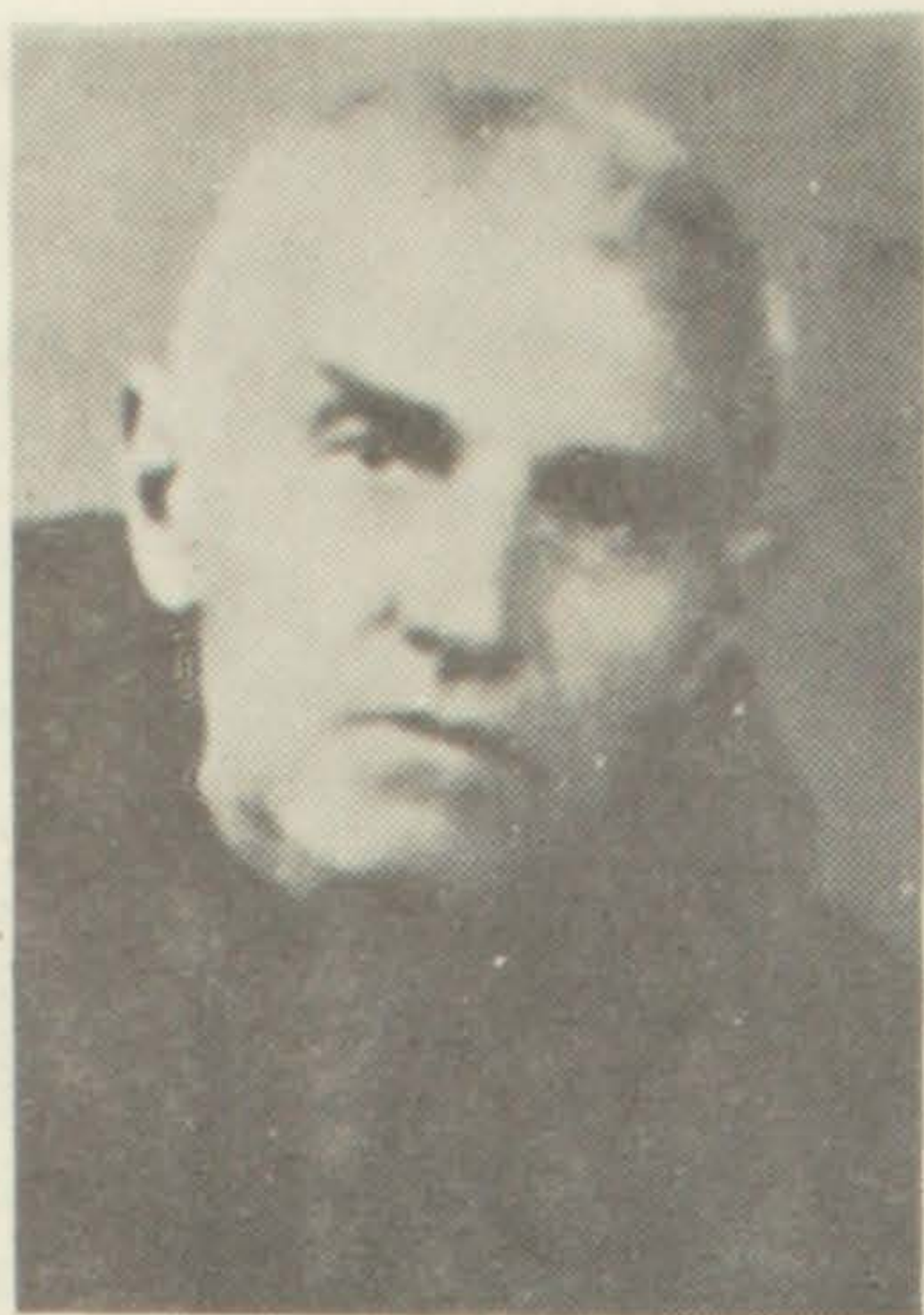
Svjetski je tisak donio vijest, da je šaćica bugarskih katolika preko trojice svojih biskupa: plovdivsko-sofijskog, nikopoljskog i sofijskog grkokatoličkog egzarha, pozvala sv. Oca da posjeti Bugarsku i malo katoličko stado u njoj. Iste agencije prenose kako je bugarska vlada potvrdila poziv katoličkih biskupa. Iz istih vrela saznajemo da je bugarska vlada dozvolila nekolicini mladića koji žele postati svećenici da mogu svoje studije nastaviti u inozemstvu. To za ovu dijasporsku zajednicu znači veliki korak naprijed. Rim se sprema da tiska liturgijske knjige na bugarskom jeziku. Bilo bi dobro kada bi se u tu akciju uključile bugarske župe iz susjednog Banata, a još više oni iz Rumunjske gdje su te zajednice i veće i brojnije!

Silno nas vesele vijesti pošto poziv Papi na jugoslovenskom planu radi poznatih oporbi nije realiziran, da su taj poziv uputile dvije naše republike: Hrvatska i Slovenija. Tako živimo u nadi da nas u tomu neće preteći Albanija, ako su nas pretekle gotovo sve zemlje dojučerašnjeg realnog socijalizma, uključivši i sam Sovjetski Savez. Smatramo da Papini pozivi na jedinstvo i opće izmirenje ne bi bili na odmet ni ovoj zemlji, ako se u njoj još uopće nešto ozbiljno uzima.

Mlada misa – o. Leo (Petar) Rúčka, magister novaka u Bratislavi, slovačka franjevačka provincija

TI BUDI SVE

U ovom broju Bačkog klasja takodjer donosimo nekoliko misli o. Gerarda za razmišljanje. Neka one budu poticaj da se više molimo za napredak procesa njegove beatifikacije i da mu se još jače preporučamo u svojim potrebama.

Svaka bi grančica željela živjeti na stablu, pa ipak, da bi voćka imala lijepi oblik, sijeku se grančice samo da bi lijepa bila. Sijeci, Isuse, u meni sve što Ti nije milo. Ako bi se micala cijela voćka zbog vjetra, zbog napasti - tijelo i duša -, samo neka s mene padne sve što je crvljivo, a što je dobro neka ostane i sazrijeva. A kad ono (što je dobro) bude zrelo, s tim ću Tebe pogostiti Isuse... želim da propadne na meni sve što je crvljivo, bilo da se radi o granama ili o voću; neka ostane samo to što Tvoja volja hoće. Želim biti isječen, u tjelesnom pogledu, ali zdrav i čitav u duhovnom pogledu; (želim) biti voćka puna voća koju neka svaki uživa, ali s takovim osjećajem da ja ništa ne dajem nego da (sve daješ) Ti. Želim biti janje bez nedostatka koje je sposobno za svetu žrtvu.

Učini me lijepim i dobrim na Tvoju slavu i na širenje Tvoje slave.

Ti (budi) sve jer ako sam ja nešto, to je već crvljivo.

Sve činim da (sve) privlačim Bogu, da sve Boga hvali!

Svakoga cijenim, nikoga ne uvrijediti.

Na sve ovo posebno paziti.

Savršenost (je isto što) prilagoditi se Božjoj volji!

Moje zanimanje: padanje i ustajanje i čičenje. U tom ću pogledu (tako) o sebi govoriti i na drugima samo dobro vidjeti i o tome govoriti.

Ovako ponašanje čisti nas od sebičnosti (da ona) nestane i (duša) se u Isusa promijeni: da nestane našeg mišljenja, govora, djelovanja nego (da) Isus djeluje, a mišljenje, djelovanje duše neka Isusovo bude.

Dakle, sabrati se moram kad sam se rastresao, smiriti se kad sam se uzrujao, poniziti se kad sam se pohvalio.

Barem ću malim poslovima kao s malim zalogajima hraniti dušu!

Tko se s Bogom sjedinjuje oslobadja se od sebičnosti. Nas nestane a naša osoba postaje s njim jedna u djelu. On (tada) djeluje u nama. Hotimično onda sve od Njega ovisi: naša osoba samu sebe uništi i rastopi se u Božjoj neizmjernosti.

Božja slika:
pokrštena duša.
Isusova slika:
duša - dobrim djelima nakićena.

P. Teilhard de Chardin

PROSLAVLJENI KRISTE

Uplivu otajno raspršeni
u krilu Marije
i blistavo Središte gdje se povezuju
bezbrojne niti Mnoštva,
Snago neutaživa kao svijet
i topla kao život,
Ti, čije je čelo snijeg,
oči vatra,
stope sjajnije od rastaljena zlata,
Ti sa zvijezdama zatočenim u rukama,
Ti koji si prvi i posljednji,
živ, umro i uskrsnuo,
Ti koji okupljaš u svoje prebujno jedinstvo
sve miline,
sve želje,
sve snage,
sva stanja,
Tebe biće moje doziva
željom širine Svemira:
uistinu Ti si Gospodin moj i Bog moj!

Prepjevala
s.M. Fides

KRIŽ

Nedaleko od križanja Sivačkog puta i Bečar atara, uz sam atar, stoji kameni križ. Okolo niska ograda od leca svjetlo-žuto ofarbanih. Iza križa dva mlada poviška drača. Zasadjeno sitno cvijeće, kukurijek i tulipan. Uokolo, po njivama, razbacani bački salaši. Križ stoji kao smjerokaz.

Uskrsno jutro. U cik zore pale se lampaši po okolnim salašima. Pendžeri trepere u drhtavom svjetlu. Razliježe se jutarnji lavež kerova. Sa svih strana iskrsavaju sjenke s upaljenim fenjerom u ruci. Dolaze pod križ pojedinci i grupice, staro i mlado. Pred križem poklecaju, krste se i šapćući pozdravljaju. Jedni stoje, a drugi kleče, mole se. Isprva svako za sebe, tiho. Kasnije svi skupa, glasno. Molitvu predvodi ugledni starješina, kao patrijarh ove čeljadi ravnice. Molitva jezgrovita, jasna. Djevojke zapjevaše uskrsnu pjesmu. Iz daljine, kao pratnja, čuje se svečani uskršnji zvon crkve sv. Marka. Stisci ruku, osmijesi, poljupci, čestitke. Veseli žamor male skupine salašarski hodočasnika. Sunce proviruje s horizonta, kao da želi vidjeti što se tu zbiva. Završeno je jutarnje uskrsno bogoslužje salašara.

Ovdje bi govor o kristocentričnosti bio neumjesan. Kroz stoljeća je križ ovdje u centru. Usadjen je u salaše, njive, u srca. Tu križ stoji stoljećima kao znak u kojem pobjeduju. S ovim znakom se hvataju u koštac s čudima prirode, kao što su: suša, tuča, studen, mećava, nerodne godine, bolesti; boreći se za život i plodove zemlje. Tu, pod križem, kanula je mnoga suza uzdrhtale djevojke i zabrinute majke. Pružene su mnoge čvrste muške ruke na izmirenje komšija koji se dugo nisu pozdravljali. Oprošteni su mnogi sitni grijesi djece. Učinjeni mnogi zavjeti. Uskrsna radost je samo naravna i milosna poljedica života s križem. Otajstvo života se rasplamsava u prirodi i ljudima. U trajnom dodiru s križem i prirodom nije teško vjerovati u uskrsnuće - u novi život.

Nešto se proketo desilo da smo zaboravili, zanamirili te bogate proplamsaje duha, to divno bogoslužje. Govori se i piše puno o psihološkom optimizmu, o dinamici grupe, bazičnim zajednicama i novim pokretima. Možda je sve to dobro, samo ne bi smjelo biti na račun vlastitih vrijednosti.

Netko je grubo podvalio salašarima. Podvala je, lukavo, počela izdaleka. Prvo su salašara zbunili pričama kako više nije pametno, unosno i kulturno živjeti na salašu. Daleko je, kažu, od grada, u blatu. Teško je obradivati zemlju, prodati plodove, a mukotrpno djeci do škole. Jednostavno, više nije moderno. Tako zbunjen, salašar srušio salaš, prodao njivu. Otišao u varoš, kupio neku stračaru, pribio se na periferiju grada, zaposlio se. Ne snalazi se. Teško mu. Sto muka! A varošani kupili njegovu njivu. Napravili vikendicu. Čak su i put asfaltirali. Svakog vikenda, a nekad i preko tjedna, trknu na vikendicu - ne na salaš! Ne mogu, kažu, izdržati u varoši, previše je buke, smoga. I njima i djeci, vele, treba tišine, čistog zraka. Misionari pronašli salašara na periferiji i

održali mu pridiku kako se treba uključiti u veliku zajednicu - mamut župu u gradu. Poslušao i to. Taman se malo privikao, a varošani se počeli izdvajati. Osnivaju grupe, bazične zajednice. Sastaju se privatno, po kućama. Ne mogu, vele, doživjeti Boga u masi. Tako podvala biva očita i kompletna.

Ništa ne razumijem, ali mi se čini da je to sve prevelik danak dugotrajnoj logici uvoza. Kao da je sve dobro što je sa strane. A ekonomisti svih boja i profila neprestano govore da je s a m o uvoz prava katastrofa za svaku privredu. Da li samo za privredu? Uvozimo, uglavnom, sa Zapada. S Istoka, iz poznatih razloga, ne. Ali, s Dalekog istoka, već dopiru joga, zen. Objašnjenja su uvijek ista: mi smo mali narod. Ali, pitam se, od čega je živio taj mali narod kroz tisuću tristo godina? Da li samo od uvoza? Zar nije imao nikakvih vlastitih vrijednosti? Zar ništa nema za izvoz? Ako su za nas nadahnuća velike misaone konstrukcije Zapada i tankočudni tit-raji duha Dalekog istoka, zar za Rahnera, ili Ciao Piu Tinga ne bi moglo biti nadahnuće bogato, ljudski toplo, skladno bogoslužje uskrsnog jutra? Nešto se čudno događa.

Evo, zavjetujem se. Zasukat ću nogavice do koljena, gacat ću bos po duboku blatu, otići ću pod križ na Bečar ataru. Kleknut ću i pitati rassetoga, onako nasamo - u četiri oka, jer salaši su već odavno porušeni, što se to s nama zbiva.

KAKO ODGAJATI DJECU

Prošli puta sam pokušao reći nešto o djeci u obitelji. Što ona za obitelj znače. U slijedećih nekoliko brojeva htio bih progovoriti nešto o odgoju djece.

Sama riječ odgoj krije u sebi nešto što nas upućuje na njegu, na brigu... Odgajati znači i voditi dijete, usmjeravati ga... Upravo zbog toga je jako važno znati kamo ga vodimo, što želimo od tog djeteta. Roditelji, koji su ujedno i odgojitelji, moraju jako dobro znati cilj koji odgojem žele postići. Svaki odgoj djeteta treba ići za tim da on postane dobar čovjek, čemu mi vjernici pridajemo još jedan isto tako važan cilj - da dijete postane dobar kršćanin.

Neki odgoj nazivaju dramom u kojoj sudjeluju mnogi "glumci" i na čijoj pozornici je važno sve ono što dijete okružuje. Kad djete ugleda svjetlost dana, svi oni koji ga okružuju kao i sve ono čime je okruženo pridonosi njegovu odgoju. Dakle, i otac i majka, i djed, i baka, i braća, i sestre, i gosti i prolaznici - svi imaju udjela u odgoju djeteta. Kasnije se ovima pridružuje i "ulica", i škola i Crkva... Ali i otvoren prozor, hodnik, glasovi, pjesme, cvijeće u vazi i ptica u letu i zvjezdano nebo pridonose njegovu odgoju.

Neki smatraju da odgojitelj mora biti i liječnik koji će znati uočiti kad je dijete bolesno i ustanoviti dijagnozu bolesti, te odrediti dobru i korisnu terapiju, koja će dijete izliječiti i pomoći mu da nadoknadi zaostajanje u rastu (u odgoju).

Za mene je odgoj djelo ljubavi. Odgajati - znači djelotvorno ljubiti. Ljubav je najbolji način odgoja. Bez ljubavi nikakve odgojne metode ne pomažu. Ljubav pak svakoj odgojnoj metodi daje veliku vrijednost.

POČETAK ODGOJA U MAJČINU KRILU

Kažu da Kinezi broje godine od djetetova začeca. I mislim da imaju pravo. Jer već samim začecem dijete nosi u sebi sve što će imati budući odrasli čovjek. O

tome nam je lijepo i potanko pričala "Đurđica". Ovdje se valja toga podsjetiti. Jako je važno znati da dijete već od prvih dana svoga života ima razvijene osjećaje i može registrirati vanjske podražaje. Stoga doista odgoj djeteta treba početi danom njegova začeca.

Majčino krilo, toplo i puno ljubavi, za djecu je stol, cipele, igra... U njemu djeca poprimaju život, čine prve korake, uče otkrivati radost i patnju, što je gotovo uvijek radost i patnja majke. Već je stari grčki filozof

Aristotel rekao: "Trudne žene moraju voditi brigu o svome tijelu, svoju dušu neka ne opterećuju brigama jer dijete preuzima mnogo od svoje trudne majke kao i biljka od tla u koje je ukorijenjena". Zbilja divna i poučna misao.

Jako je važno što majka u vrijeme trudnoće jede, pije... kako njeguje svoje tijelo. Pušenje je osobito štetno za dijete u majčinoj utrobi. Dijete registrira svaki majčin strah i svaku radost. Osjeća svaku njezinu pažnju i svaki čin ljubavi. Ono zna da li ga majka voli i prihvaća ili je došlo u njezino

krilo "nepoželjno". Dijete registrira majčinu molitvu za njega...

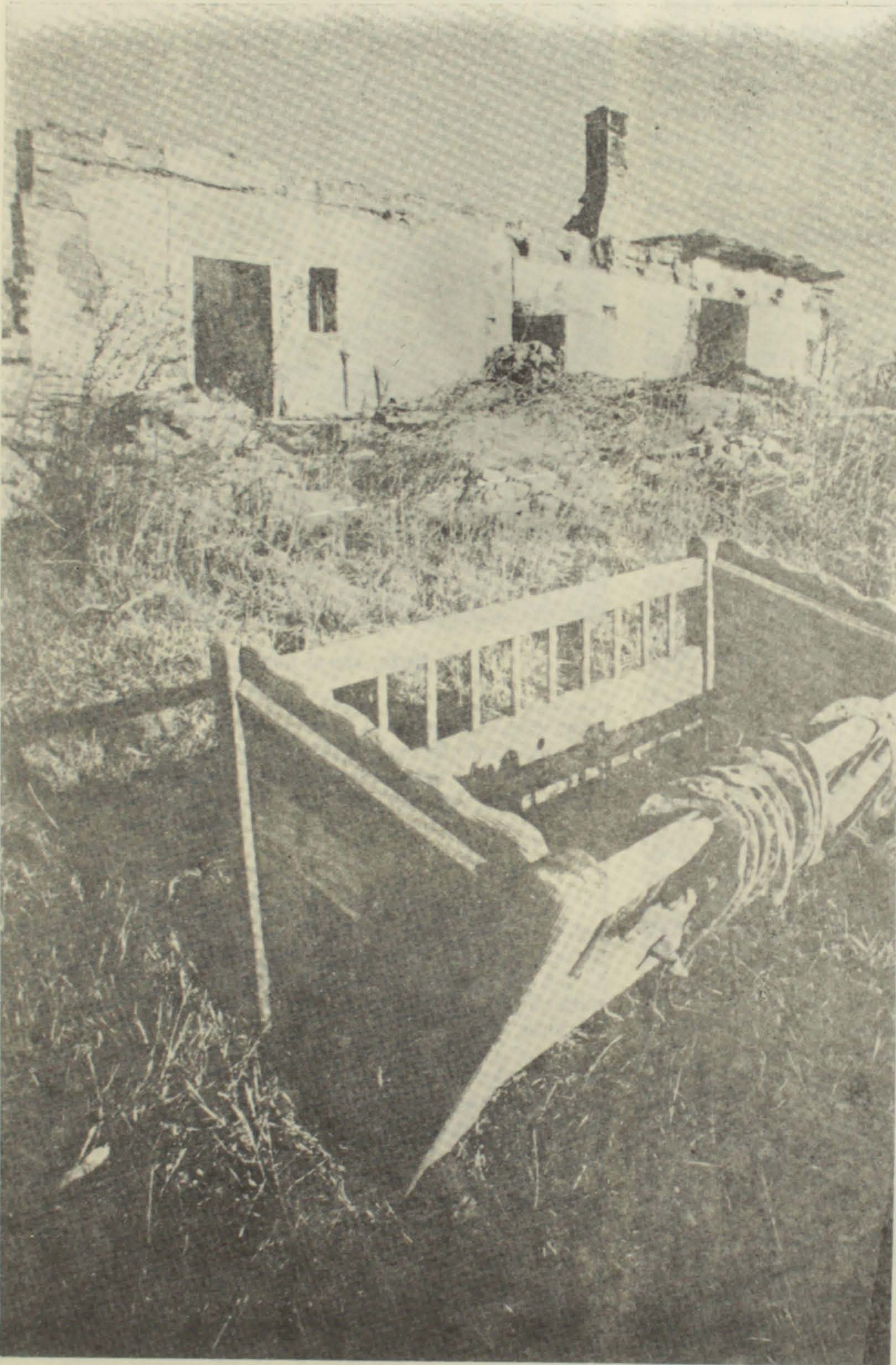
Novija istraživanja pokazala su da je i uloga oca, dok je dijete u majčinom krilu, vrlo značajna i važna. Način na koji budući otac razmišlja o majci djeteta, kako se on postavlja u njezinoj trudnoći, kakve osjećaje gaji za nerođeno dijete - sve to može utjecati na dijete i to putem osjećaja i misli majke.

Između oca, majke i djeteta postoji u tom prvom razdoblju djetetova života biološka i socijalna međusobna reakcija. Taj je proces, iako se odvija nesvjesno, neobično važan prilikom kasnijeg djetetova odgoja i razvoja njegova života. Zato vrijeme trudnoće mora biti vrijeme osobito nježne ljubavi između muža i žene. Ono mora biti ispunjeno zajedničkom brigom za budući djetetov život, ali i puno radošnog očekivanja njegovog rođenja.

U majčinu krilu treba se dogoditi prvi i najvažniji odgoj djeteta.

Blagoslov kolijevke

Gledam te, salašu mili,
Kako umireš, nestaješ s vida.
Duša mi za tobom cvili,
A srce se od bola kida.
Nekad si bio zemaljski raj,
Dražesan ko procvjetali maj.

A sada se tvoji zidovi ruše,
Krov su ti ljudi skinuli dolje.
Vjetar kroz srušene sobe puše
I nose tvoj prah daleko u polje.
Drveće ko straža visoko strši,
A gospodar tvoj nemilo te ruši...
Đula Milodanović

Ovog puta vam želim predstaviti jednu sliku koja me je jako dirnula, potresla, ražalostila, ali koja ima veliku poruku.

Na prvoj stranici "RUKOVETI", časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja, Subotica, 1/1990., ugledala sam sliku koja je pred Vama. Ona je u meni probudila niz osjećaja.

Srušeni salaš i prazna kolijevka. Kako lijepo dočaravaju stanje u našem narodu. Toliki salaši su nestali. Više im se ni trag ne vidi. Uspomena na njih sačuvana je u mnogim baladama i "Srušenom salašu". Mnogi ljubitelji salaša tiho i bolno pjevuje "Neću više ići na tu stranu, jer je srušen onaj salaš mali...". Mnogi salaši su još u ruševinama kao i ovaj na slici. Neki još ponosno stoje, ali su prazni i samo dozivaju u sjećanje još ne tako davnu prošlost u kojoj su oni bili puni života, puni dječje graje i razdraganosti. A sada su samo uspomena...

Mnoge naše još živuće bunjevačke nane sjećaju se kako su svoju brojnu djecu polagali u "ljulje". One su bile vrlo praktične. Vrlo lako su se mogle zaljuljati, što je djeci godilo, pa su one uz djecu mogle puno toga i uraditi...

Ljepša budućnost našeg naroda je moguća samo ako se obnove salaši i ako kolijevke ožive.

Svi vi koji volite život učinite sve da se to dogodi. Učinite sve da se ova tužna slika promijeni - da jednog dana mogu radosno predstaviti sliku divnog salaša sa kolijevkom u kojoj se dijete smiješi.

*(Ovu rubriku uređuje
Andrija Anišić)*

Prilog mladih u ovom broju sadrži više tekstova o duhovnim zvanjima. Naime, na četvrtu vazmenu nedjelju slavimo Međunarodni dan duhovnih zvanja. Tim povodom smo i našu rubriku obogatili s nekoliko priloga koji nam na različite načine govore o ovim životnim pozivima. Nas kao mlade vjernike i ovo područje mora i te kako zanimati ako želimo lijepu i sigurnu budućnost. Želim svima da Vas tekstovi iz "Priloga" obogate i oduševе za živo svjedočanje vjere.

"ŽETVA JE VELIKA, A POSLENIKA MALO" (Mt 9,37)

Isusova riječ ne prolazi, uvijek nas potiče, uvijek je aktualna. I ove riječi iz Matejeva evanđelja nam to potvrđuju. Gledao je Isus nekoć mnoštvo naroda, ali gleda ga i danas. Sažali mu se nekoć, ali vjerojatno i danas. Gledajući narod prepoznao je satrvene i zapuštene, izgledali su mu kao ovce bez pastira. Tada je pozvao svoje učenike na molitvu. Potrebno je moliti "Gospodara žetve da pošalje poslenike u žetvu svoju".

Svake godine u našoj Crkvi namjesnik Isusov, sv. Otac, upućuje svojim učenicima isti poticaj kao nekoć Isus svojim učenicima: "Žetva je velika, a poslenika malo. Zato molite Gospodara žetve da pošalje poslenike u žetvu svoju". Ove godine ćemo po dvadeset-sedmi puta obilježiti SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA. Taj dan je povezan s nedjeljom DOBROG PASTIRA, zato ćemo ga ove godine proslaviti 29. travnja.

Dok se u našoj sredini nalaze svećenici, časne sestre možda se osjećamo ležerni, te nam ne dolazi pomisao kako to izgleda tamo gdje ih nema. Ovo je dan kada bi smo i o tome trebali misliti. Sigurno da je SVJETSKI DAN MOLITVE ZA ZVANJA poticaj da se svećenici, redovnici i redovnice upitaju kako svjedoče svoj poziv i koliko je on poticaj za one s kojima žive i kojima navještaju RADOSNU VIJEST da požele biti navjestitelji. Isus nas potiče preko našeg Pastira Ivana Pavla II. da molimo za poslenike, one koji bi se trebali odlučiti, ostaviti sve, i poći za Isusom, te na taj način cjelovitije mogli navjestiti Njegovu nauku i životom ju posvjedočiti.

Isus poziva. Isus ne prisiljava. On uvijek kaže: "AKO HOĆEŠ ..." Ima i onih koji se pokušavaju odazvati, ali u susretu s Njim ne odlučuju se slijediti ga izblize. Zašto?

Ovih dana sam pokušala s djecom na vjeronauku tražiti odgovor. Sami su ga pronašli u susretu Isusa i bogatog mladića. Vjerojatno vam je poznat tekst susreta iz Matejeva evanđelja, možete ga i ponovo pročitati Mt 19,16-22.

Nakon dramatskog prikaza tog susreta evo nekih pokušaja da utješe i savjetuju mladića. Učenici IV. i V. grupe su imali zadatak napisati pismo mladiću nakon što su bili očevici tog susreta u dramatskoj izvedbi.

"Dragi mladiću, nemoj biti tužan. Isus ti je samo rekao što si sam želio. Nije ti rekao da to moraš učiniti. Da sam ja na tvom mjestu, ja bih prodala svoje imanje i pošla za Njim. Žao će mi biti ako to ne učiniš. Isus ti želi dobro, želi da ti pomogne da budeš sretan i da živiš lijepo, što si i sam želio".

S. K.

"Dragi mladiću, bio sam prisutan kod tvog susreta s Isusom. Žao mi je što si otišao tužan kući. Nisam mogao večerati nego sam razmišljao o tebi. Isus ti nije htio zlo

O, Bože, zar si pozvao mene?

nego dobro. Trebao si poći za Njim. Teško se odlučiti, napustiti veliko imanje, ali je bolje poći za Isusom. Na nebu ćeš dobiti više nego što sad imaš. Ja ti poručujem da ne budeš tužan, već poslušaj Isusa i pođi za njim!"

M. C.

"Dragi mladiću! Nisi pomislio na posljedice. Imaš veliki imetak: zlato, bogatstvo, kuću. Sve to ne govori i ne veseli. Što ti vrijedi zlato kad nikoga drugog nemaš.

Da si prodao stvari, usrećio bi druge s kućom i ostalim. Ima onih koji goli i bosli bez kuće lutaju ulicama.

Da si pošao za Isusom, bio bi najsretniji čovjek na svijetu. Iako ne bi imao ono bogatstvo, susretao bi se s mnogo dobrih i sretnih ljudi, a i nesretnih. Vjerujem da bi tada iskusio što je prava sreća - pomoći drugome i imati prijatelje, a ne beskorisne stvari.

Dragi mladiću, molim te za obraćenje i promisli i kreni za Spasiteljem!"

I. K.

Djevojko, Mladiću!

Možda si i ti žalosna (žalostan)! Upitaj se zbog čega. Možda zato što se nisi mogla (mogao) odlučiti poći za Isusom. Još nije kasno. Uskrs nam to poručuje! Možda će ti i ova pisma djece pomoći u traženju odgovora na tvoje raspoleženje i stanje.

O tvojoj odluci ovisi hoće li sutra u tvom narodu biti svećenika, redovnika i redovnica!

Ako hoćeš... Isus i tebi govori! Hoćeš li...? Na tebi je da odgovoriš!

Pripremila s. M. Tarzicija T.

KAKO SE POSTAJE SVEĆENIK, REDOVNIK ILI REDOVNICA?

Ako mladi čovjek osjeti da mu je Bog pokucao na vrata duše, on se obrati župniku i otvoreno razgovara s njim o tom pozivu. Kasnije župnik predaje molbu biskupu, i kad je biskup uvaži, onda ga poziva na razgovor. On onda odlazi u sjemenište gdje živi u zajednici sa drugim mladićima i pohađa školu.

Iza sjemeništa odlazi na bogosloviju. Tamo se stručno izgrađuje da bi mogao poučavati druge vjernike. Ako uspješno završava školu i to potvrđuje svojim vladanjem, onda prima prvi stupanj svećeničkoga reda - đakonat. Slijedeći stupanj je svećenički red, tada se može služiti sv. misa, ispovijedati, krstiti ... Najviši stupanj svećeničkog reda je biskupska služba.

Redovnički život se razlikuje od svećeničkoga po tome što se polažu tri zavjeta: zavjet čistoće, siromaštva i poslušnosti. Živi se u zajednici. U Crkvi postoje mnoge redovničke zajednice, kao što su, na primjer: Franjevci, koje je osnovao sv. Franjo, Isusovci, koje je osnovao sv. Ignacije, Dominikanci ... Redovnici su nastali kao potreba u Crkvi da se brinu o siromasima, napaštenima, bolesnima i sličnima.

Možda će ovaj članak potaći neke mlade da razmišljaju o duhovnom zvanju.

Vjeroučenici VII. grupe župe Isosova Uskrsnuća

pogled

Dovoljan je bio Njegov pogled
i razumjeli smo se!
Dovoljan je bio smješak
i zavoljeli smo se!
Dovoljno je bilo pružiti ruku
i pošli smo zajedno!
Dovoljno je bilo ugledati suzu
kako klizi niz lice
i shvatili smo život!
Život zajedno!

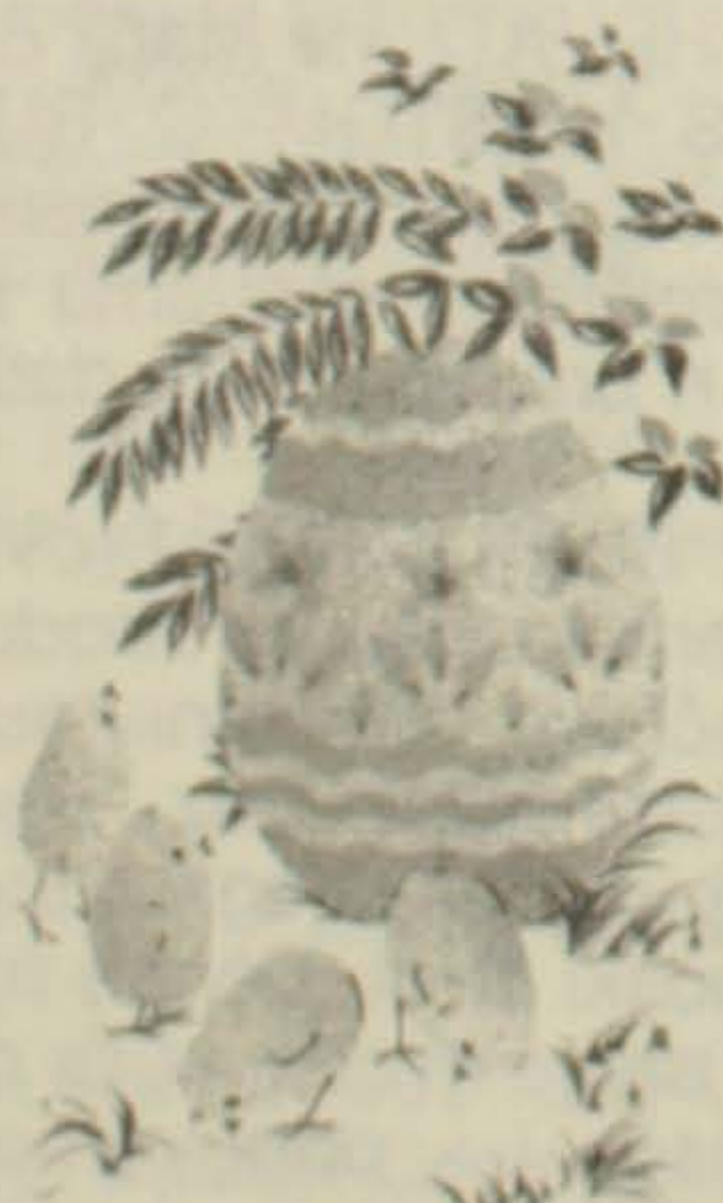
s. M. Tarzicija

SUSRET

U zoru... dok noć se dijeli
od dana
traci sunca
skidaju posljednju rosu
proljetni miris stiže.
U zoru
sretoh Te.
Bio si u proslavljenom tijelu
nosio haljinu bijelu
i rana pet
i bio si to Ti
nekoć na križu razapet.
Ti
LJUBAV.
Od toga jutra
shvatih
što znači USKRSI!

s. M. Tarzicija

"DA OČE"

Interesantan je put koji Gospodin zacrtava svakom od nas. Potrebno je dozvoliti da nas On vodi, makar to bilo krivudavim trnovitim putevima.

Prije dvanaest godina rekla sam svoj "da" Gospodinu. On me je uzeo za ruku i poveo iz lijepe, plodne bačke ravnice. Ostavih brojnu obitelj i podoh u samostan sestara Dominikanki u Korčulu. Teško je bilo ostaviti rodni salaš, plodne njive prekrivene zlatnim klasjem. Rastanak s roditeljima, braćom, sestrama, nećacima, nećakinjama i ostalima bio je težak. U zamjenu za sve ostavljeno dade mi Bog nepregledno more i veliku redovničku zajednicu u kojoj sam našla majku, oca, sestre, braću. U dječjem vrtiću, u kojem sam radila, susrela sam svoje najdraže. Osjećala sam se kao kod kuće.

Uvidjela sam da Gospodin od mene traži upravo ovaj put. Na prvim zavjetima dala sam obećanje da ću do konca života na svaki njegov poziv odgovoriti svojim geslom "DA OČE". Do tog obećanja vodio me je ravnom stazom. Od kako sam dopustila Gospodinu da me vodi i krivudavim stazama, na kojima je često bilo i trnja, osjetila sam više njegovu blizinu. Polako i odlučno me je pripremao na teže i veće životne korake. Uvijek mi je jasno odgovarao i poticao na različite načine kako bih doživjela da se zaista isplati krenuti na životno putovanje s Onim koji nikada i nikoga nije iznevjerio. Lijepo je doživjeti da je naš Spasitelj tako dobar, da nas uistinu ljubi. Važno je da mu na ljubav uzvratimo ljubavlju.

Bila je prava milina živjeti u samostanu u kojem sam se našla i tu raditi ono što su od mene tražili moje pretpostavljene, vjerujući da Gospodin djeluje preko njih. Gospodin me je pripremao za ono što nisam ni slutila.

Prije godinu dana pozvala me je časna Majka i rekla da bi trebalo ići u Kanadu za ispomoć sestrama. Pomislih: "Gospodine, doveo si me u Korčulu, već dovoljno udaljeno od svega, a što sad još i ovo?! Zašto baš ja? Ima ih još četrdeset u ovom samostanu!" Gospodin sa križa me je blago gledao i kao da mi je htio reći: "Zašto sam se ja baš za tebe žrtvovao?"

Teško je u tom trenutku bilo izgovoriti "DA OČE", ali osjetih da bi izdala samu sebe ako bi dala drugi odgovor.

Kako se bliže dani mog odlaska, doživljam uistinu Božju pomoć i zato mu od srca zahvaljujem za sve darovano. Ujedno ga molim za sve one koji su mi pomogli svojim molitvama i žrtvama da se njegova volja izvrši i nad mojim životom.

s. Nada Ivanković

*s. Nada sa nećacima i nećakinjama
(prebrojte ih!)*

ŽIVOT MLADIH

OD ZALJUBLJENOSTI
DO LJUBAVI

Srce je naš unutarnji svijet u kojem se rađa, postavlja, odgaja, raste i uspijeva čovjek. Srce je srce naše osobnosti i u prvom redu sinonim za ljubav. A to upućuje na najdublju ljudsku intimu koja veže sudbinu sa sudbinom - osobu sa osobom do konca života.

Ljubav je uvijek ponuđeno srce. Ona ne traži razlog ni plod mimo sebe i njezin plod jeste njezino življenje.

Ljubav prethodi želji. Mi želimo ono što ljubimo. Ona prethodi i užitku. Ne može se uživati u nečemu što se ne voli, što se ne ljubi.

Bit ljubavi je u tome da raduje i veseli. Čovjek osim toga što želi ljubiti, želi i biti ljubljen. Samo ljubav čini čovjeka "slikom i prilikom Božjom". Ona se rađa među sličnima, ali i čini sličnima one koji to još nisu. Ljubav izjednačuje i povezuje različitosti.

To mora znati svaki mladić i svaka djevojka koji se nalaze pred izborom budućeg bračnog druga, kako bi znali razlikovati udvaranje od zaljubljenosti, a zaljubljenost od ljubavi. Nije ljubav svako približavanje mladića k djevojci i obratno. Naime, razlikuju se tri vrste "veza" koje prethode odluci o zajedničkom bračnom životu.

Postoji tzv. "LJUBAVNA IGRA", jednostavnije rečeno "udvaranje", nastojanje da se bude zapežen i da se nekome dopadneš. To je površna, ne trajna veza. U njoj se ne gleda na stvarne vrijednosti druge osobe kao osobe, nego joj je svrha samo približavanje, bez ozbiljnih namjera.

Ako se pogledi dvoje mladih za vrijeme ove "igre" sretnu i srce registrira iste valove, rađa se ZALJUBLJENOST. Kod zaljubljenih na prvom mjestu još uvijek stoji tjelesna partnerova pojava: glas, izgled i sl. To je slučaj kad se još može reći: "Volim te zbog toga i toga: zbog očiju, zbog kose..."

Kroz period upoznavanja i zajedničkog "hodanja" ova zaljubljenost ili prestaje - kad se iza privlačne vanjšine u partneru ne otkriju prave vrijednosti ili prerasta u ljubav.

LJUBAV je prava "veza" mladića i djevojke i kojoj svi mladi moraju težiti. Ljubav je u biti okrenutost drugoj osobi zbog njezinih duhovno-karakternih vrednota. Za ljubav vrijedi načelo: "volim te usprkos svemu; volim te što jesi; volim te takvog kakav jesi..."! Za rast ovakve ljubavi potrebno je uložiti mnogo truda. Ona zahtjeva uzajamnost i obostranost. Stalno ju treba njegovati. Ona mora neprestano rasti jer ako ne raste, ona se hladi i umanjuje se. Ljubav koja raste spaja različitosti osoba u divan sklad. Dvoje mladih čija je zaljubljenost prešla u ljubav nastoje jedno drugom biti na radost. Obasipati jedno drugo s tisuću malih gesta ljubavi. Osjećaju želju da što više trenutaka provedu zajedno jer ih to usrećuje. Sretni su kad su zajedno i onda kad ne govore jer srce jako dobro registrira valove ljubavi. Ovakvu ljubav ništa ne može bolje njegovati i hrantiti do li zajednička molitva. Jako je važno da se mladić i djevojka znaju barem kratko pomoliti kad su zajedno. Povjeriti sebe i svoju ljubav Bogu, koji je

ljubav i On će sigurno učiniti da njihova ljubav neprestano raste i bude zaštićena od svih napasti i opasnosti. U ozračju takve ljubavi konačno sazrijeva u srcima mladića i djevojaka i odluka o zajedničkom bračnom i obiteljskom životu u kojem će ljubav dobiti nove, veličanstvene dimenzije...

Blaženka

Hvala svima koji su svojim priložima obogatili ovu rubriku. Bilo bi lijepo kada biste nam, dragi mladi, poslali više priloga (razmišljanja, pjesme, meditacije...). Tada bi ova prilika postala još bogatija, interesantnija i još duža.

U SUSRET SUSRETU
MLADIH

Dragi mladi prijatelji!

Dragi svi prijatelji mladih!

Javljam svima radosnu vijest: 27. svibnja 1990. predviđamo SUSRET MLADIH CRKVE U HRVATA na Mariji Bistrici. Uzimamo radno geslo: MLADI S KRISTOM U BUDUĆNOST! Do tog zajedničkog susreta želimo iskoristiti sve naše susrete za domišljanje i razmišljanje o svemu što se tiče mladih, njihova života, želja - a brojne su! -te dati neke odgovore na pitanje o budućnosti.

Naše je društvo na prekretnici. Božja nam je Providnost pružila mogućnost da iskusimo demokraciju i slobodu. Ako budemo znali iskoristiti tu mogućnost, otvorena su nam vrata Evrope. Pred nama puca vizija svijeta bez "zavjesa", bez "zidova", pače i bez granica, putnica i svega onoga što uvelike onemogućava normalni ljudski život. Otvara nam se svijet o kojem, na poseban način, sanja mladenačka duša.

Ali demokracija i sloboda znače i - odgovornost! B. Shaw kaže da se ljudi upravo zbog odgovornosti boje slobode. Kao što sunčanu svjetlost nerazdvojno prati sjena, osim kad je sunce u zenitu, tako je i sa demokracijom i slobodom.

Zato nam je ozbiljno razmišljati i pametne staze života domišljati i trasirati! Mi, doduše, govorimo o "kršćanskoj Evropi" jer je pečat kršćanstva neuništivo utisnut u njezinu kulturu. Ali... mogu naši muzeji biti prebogat izlošcima kršćanskog nadahnuća, mogu naše katedrale i crkve svojim zvonnicama i fasadama kao ispruženim prstom upirati gore, može naš riječnik biti isprepleten kršćanskim izrazima, mogu Evropljani više-manje sudjelovati u crkvenim obredima, ipak... Bog je često tako daleko, tako odsutan iz života suvremenog čovjeka. S bolju primjećujemo da je život suvremenog Evropljanina, a posebno mladog, uprkos kršćanskoj patnji, nekako prazan, bez stvarnog života, bez dobre nade i potrebnog optimizma. Amoralnost i ovisništva različitih tipova sve su raširenija među mladima Evrope. I na religioznom području mladi Evrope kao da pokazuju više interesa za različite istočne sljedbe, koje se prečesto pokazuju kao institucije kroz koje se manipulira mladima.

Ima u Evropi i mnogo dobrog među mladima: molitvene grupe, grupe mladih aktivista...

Hoćemo li moći, hoćemo li znati ODGOVORNO ući u proces međusobnog obogaćivanja? Da li smo naučili vrednovati i razlikovati istinu od laži, opijum od stvarnosti? Znamo li biti svoji, a istodobno otvoreni novostima, ali ne i robovi pomodarstva (napr. Čim je iz Evrope - dobro je!), kakva su naša iskustva, što bismo mi mogli "izvesti" u Evropu?

Sjena se smanjuje do minimuma kad je sunce u zenitu! Neka "sunce pravde, Krist Gospodin, sja u srcima našim punim, podnevnim žarom! Neka naša sloboda bude sloboda za koju nas Krist oslobodi", neka naša demokracija bude demokracija zlatnog svetopisamskog pravila: Što (ne) želiš da tebi drugi čini..." Ali neka ide i dalje, do ljubavi kojom je "On ljubio nas"!

San o "kršćanskoj Evropi" (ne samo zato da bi bila kršćanska!), da bi bila prostor dostojan života, može postati stvarnost u onoj mjeri koliko se i ti, dragi mladi prijatelju, za to založiš! Poigraj se stihovima: Taj san u slapu (Evrope) da bi mogo sjati - i tvoja kaplja pomaže ga tkati!

Budi kap u slapu mladih koji će se okupiti na Mariji Bistrici, da bismo se i mi ulili u vode Evrope, obogaćujući njenu duhovnu rijeku "vodom života" s izvora života.

Slobodan Štambuk, Predsjednik Vijeća za mlade pri BKJ

KAKO SE SUSRET ZAMIŠLJA

1. Najprije po ŽUPAMA ... u grupama mladih razraditi zajedničke teme (vidi niže).

2. Predvidjeti prigodne susrete mladih po DEKANATIMA, u pojedinim BISKUPIJAMA... što bi se trebalo dogoditi prije predviđenog zajedničkog susreta u M. Bistrici.

3. Glavni dijelovi zajedničkog susreta bili bi:

a) Zagreb, 26. svibnja - USKRS - FEST, natječaj za najbolju pjesmu... (u Ciboninoj dovroani).

b) Marija Bistrica, 26. svibnja 1990. - BDIJENJE...

c) Marija Bistrica, 27. svibnja 1990. - zajedničko EUHARISTIJSKO SLAVLJE koje predvodi Uzoriti gosp. Franjo kardinal Kuharić.

O ostalim detaljima (prigodnim plakatima, tiskanim materijalima) bit ćete na vrijeme i uredno obaviješteni.

ZA RAD U GRUPAMA - ZAJEDNIČKO DOMIŠLJANJE

MLADI S KRISTOM U BUDUĆNOST! To nam je geslo susreta mladih Crkve u Hrvata za 1990. godinu. Budućnost! Računamo na Krista. Želimo čuti Njegovu poruku, domišljati misao iz Biblije, pisma Božjega. TRI ("slatke") RIJEČI: Sloboda, ljubav, običaji. Što nam o njima govori Pismo, što mi mislimo...

1. ŠTO NAM PISMO KAZUJE O SLOBODI?

1 Kor 10, 29 ... i doista, zašto da moja sloboda sudi savjest drugima...

2 Kor 3, 17 ...

Jak 1, 25 ... ali tko pomno promotri savršeni zakon slobode ...

Jak 2, 12 ...

Tob 1, 14 ...

Jer 38, 17...

Rim 8, 21 ... i samo stvorenje osloboditi ropstva raspadljivosti, da učestvuje uslavnoj slobodi djece Božje.

Gal 2, 4 ...

Gal 5, 13 ...

1 Petr 2, 16 ... vladajte se kao slobodni, ali ne kao oni kojima je sloboda pokrivalo zloće.

2 Petr 3, 19 ...

Gal 4, 31 ... Zato, braćo, nismo djeca ropkinje, nego slobodne.

Gal 5, 1 ... Za slobodu nas je Krist oslobodio.

2. ŠTO NAM PISMO GOVORI O PRIMJENJENOJ LJUBAVI?

Mt 24, 12 ... ljubav će kod mnogih ohladnjeti...

Rim 5, 5 ...

1 Kor 8, 1 ... znanje napuhuje, a ljubav izgrađuje ...

1 Kor 13, 4 ...

1 Kor 16, 24 ...

2 Kor 5, 14 ... ljubav Kristova nas obuzima ...

Gal 5, 22 ...

Efež 6, 23 ... Braći mir i ljubav s vjerom ...

Hebr 13, 1 ... Bratska ljubav nek i dalje ostane!

Filip 1, 9 ...

1 Pet 4, 8 ...

1 Iv 2, 5 ... Ako tko vrši njegovu riječ u njemu je uistinu ljubav Božja.

Rim 5, 8 ...

3. ŠTO NAM PISMO DONOSI O OBIČAJIMA, TRADICIJI, PREDAJI...?

1 Petr 1, 18 ... od otaca baštinjenog načina života.

Mt 15, 2 ...

Mk 7, 5 ... Zašto tvoji učenici ne žive po predaji starih...

Gal 1, 14 ...

2 Sol 2, 15 ... Prema tome, braćo, budite postojani i držite se predaje...

Kod vrednovanja tradicije, posebno mjesnih običaja (kajih kod nas još uvijek ima, a povezani su s vjerom) bit će potrebno zrelo razmisliti o dobrim i lošim posljedicama običaja... i ujedno razmisliti što mi, kao narod Hrvata, možemo ponuditi svijetu Evrope iz te naše riznice... Tradiciji dati duh, sadržaj... Omogućiti kontakte mladih za upoznavanje tradicije pojedinih krajeva... Bilo bi vrlo prikladno o ovome izmijeniti iskustva.

Sluga B. o. Ante Antić

Sjećam se iz svojih najmlađih dana kako je sadašnji naš Sl. Božji o. Gerard Stantić znao u propovijedi naglasiti: "Govorimo uvijek sebi: Ja želim biti svet, ja moram biti svet i bit ću svet..." To je veliki zadatak svakoga kršćanina koji nam sv. Crkva u duhu Drugog vat. koncila toliko puta ponavlja kao: poziv na kršćansku svetost.

Međutim, treba znati i ovo: jedna je milost "biti svet", a druga je milost "prepoznati svece".

Iako smo svjesni koliko je danas u svijetu Zla, možemo naš vijek označiti kao "vijek svetaca". Ne samo u širokom svijetu i u Općoj Crkvi, nego i u našem narodu. Mnoge muževe i žene našeg naraštaja Bog je odabrao i pozvao na čast oltara. Oni su tu milost prihvatili i ostvarili svetost.

Nama pak, njihovim suvremenima, Bog nuda i onu drugu milost, "prepoznati svetce".

Takav jedan suvremni Božji Velikan, među ostalima, jeste naš O. ANTE ANTIĆ, koga ovom prilikom želimo pobliže upoznati. O njemu smo i do sada saznali nešto iz vjerskog tiska, pa i kroz našu Subotičku Danicu za 1990-tu. U ovome članku nastojat ćemo malo dopuniti to naše saznanje jednim općim osvrtom na proslavu 25-te obljetnice od njegove blažene smrti.

Simpozij

Da, o. Ante Antić je već od malih nogu pošao prema oltaru surađujući s pozivom na svetost, vjeran milosti kroz čitav život. Radi dubljeg upoznavanja i vrednovanja svetosti života i djelovanja Sluge B. o. A. Antića vicepostulatira u Zagrebu priredila je početkom ožujka ove godine Znanstveni skup o 25. godišnjici njegove blažene smrti, koji se održavao u dvorani samostana Gospe Lurdske u Zagrebu od 2.-4. III 1990. Motto i sadržaj simpozija bio je:

KARIZME, LIK I DJELO SLUGE BOŽJEGA O. ANTE ANTIĆA

Na tom skupu predavači su kroz deset tema pokušali stručno znanstveno-teološki osvijetliti duhovni lik o. Ante Antića.

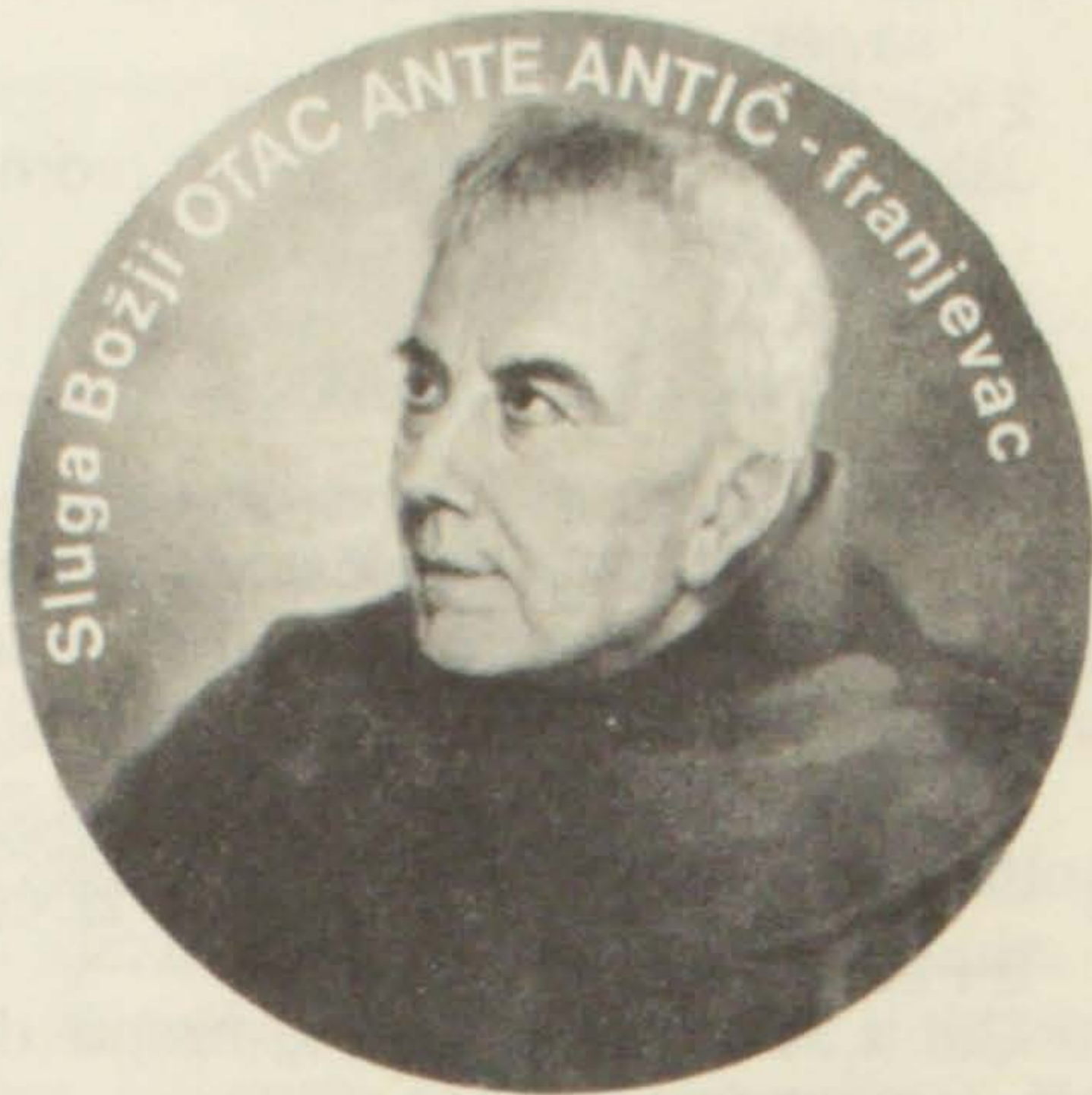
Predavači su crpili građu za obradu svoje teme uglavnom iz pismene ostavštine o. Ante Antića, osobito iz njegovih osobnih pisama koja su do sada prikupljena i sredena oko 1930, a ima ih još bezbroj; poslužila su im pismena i usmena svjedočanstva njegovih poznavalaca.

Tijek rada na Simpoziju:

U lijepo uređenoj dvorani vladalo je neko svečano raspoloženje. Ono je potencirano prisutnošću naša tri biskupa. Uz g. Kard. nadb. Franjo Kuharić, nadb. mons. Ante Jurić, mons. Dr. Srećko Badurina. Iza uvodne riječi i službenog pozdrava vicepostulatora o. Stjepana Vučemila i biskupi su rekli svoju očinsku riječ. Nakon toga su se redali pozdravi ostalih predstavnika redovničkih zajednica i drugih Ustanova iz domovine i inozemstva.

Nastojanjem o. Vicepostulatora bilo je i malih iznenađenja. Tako su prije svakog nastupa predavača franjevački bogoslovi koji studiraju u Zagrebu, obradovali prisutne kakvom lijepom skladbom koja nam je dočarala franjevačko gnijezdo ispod Biokova, u kojem je Sl. B. o. Antić proveo duge godine.

Tijekom predavanja, u diskusijama i usmenim svjedočenjima P. Antić nam se toliko približio kao da je među nama. Sve je bilo puno njegove osobe i njegova duha. Dobro je ono na početku rekao biskup Badurina: "Za života o. Antić nigdje nije stršio, a

opet je svuda tako prisutan..." U njegovim štovateljima kao da su se obnovili oni bezbrojni duhovni susreti s DOBRIM o. Antićem iza kojih su uvijek odlazili puniji Boga. Jednom riječju, osjećala se prisutnost onoga koji nas sve voli.

Ako je nešto bacalo sjenu na opće zadovoljstvo, to je bilo ograničeno vrijeme, pa se nismo mogli dosta naslušati ni nasvjedočiti o čudesnoj pojavi O. Antića.

Svaki radni dan je završio Euharistijskim slavljem.

Prvi dan, u petak, koncelebraciju je predvodio i održao homiliju biskup Badurina, iz rodne biskupije o. Antića. Među ostalim, biskup Badurina je rekao: "Sveci bježe u širinu, nitko ih ne može svojatati". Tako je o. Antić rođen u Šibenskoj biskupiji, živio i djelovao u Splitskoj nadbiskupiji, a završio svoje djelovanje i svetački umro u Zagrebu.

Misno slavlje ove večeri uveličali su bogoslovi s Kaptola svojim skladnim pjevačkim umijećem.

Drugi dan, u subotu, večernjoj koncelebraciji predsjedao je nadbiskup Jurić. Uz mnoge pobudne riječi Nadbiskup je istaknuo divnu karakteristiku svetih ljudi: "Svetac ujedinjuje u sebi sve... Tako je i o. Ante Antić pripadao svima. On je objedinio Hrvatsku, povezao je Sjever i Jug naše domovine".

Toga dana iza sv. mise izveden je u crkvi prekrasan glazbeno-scenski recital pod naslovom: "ZA TOBOM OČE ANTIĆU!" U ovom prikazu toliko smo duboko doživjeli o. Antića da bi smo željeli mnogima priuštiti takav doživlja o dragom Liku Sl. B. o. Antića.

U nedjelju prije podne bilo je završno slavlje koje je predvodio i propovjedao, uz brojne koncelebrante, naš kardinal Franjo Kuharić. Vjerni puk je toga dana ispunio kriptu Gospe Lurdske gdje počivaju zemni ostaci blagopokojnog o. Antića. Bili smo dirnuti kad je naš Kardinal svojim toplim stilom usporedio dva naša duhovna Velikana: Krašićkog zatočenika kardinala Stepinca i o. Antića, zarobljenika svoje bolesničke ćelije. Kardilan je opisao posljednje trenutke njihova odlaska s ove zemlje: Blagopokojni kardinal Stepinac izdahnuo je s riječima na usnama: "Fiat voluntas tua!" A dobri Ante Antić je potvrdio svome redovničkom subratu kad je malo prije smrti upitao: "Oče Magistre, je li sada izvršena volja Božja?" "Da, sinko, sada je ispunjena volja Božja!"...

Iz prethodnih predavanja saznali smo da se o. Antić nije osobno susreo s kardinalom Stepincem, ali oni su duhovno surađivali u brizi za braću ljude u nevolji. Tko nije susreo svece, hoda osamljen ovom zemljom, kaže jedan duhovan pisac. Mi nismo osamljeni. Bog nam je poslao svece koji su hodali s nama ovom našom zemljom i po odlasku na njoj nas prate. Kolikima je o. Antić obećao: "Pratit ću Vas iz neba".

Zanosni TEBE BOGA HVALIMO i čeznutljiva LIJEPANAŠA na kraju ovoga crkvenog slavlja u spomen 25-godišnjice smrti toga skromnog duhovnog Velikana bio je dostojanstven završetak našeg okupljanja, koje smo završili pohodom njegovu GROBU.

Osvrt - uspjeh

Zaista, smijemo reći da je ovaj Simpozij uspio iznad svakog očekivanja. Posjet na predavanjima, prije i poslije podne, bio je neobično velik, preko stotinu sudionika. Prisutni su s velikim zanimanjem pratili i upijali izlaganja profesora i teologa o ljepoti duše i širini aktivnosti ovoga gotovo nepoznatog redovnika.

Naših par stranica je tek bačeni pogled na bogatstvo koje nam je predočeno tijekom stručnih predavanja i u propovijedima. Otkrilo se da bi takvo proučavanje trebalo nastaviti i produbiti na daljnjim sličnim skupovima o čemu će se brinuti Vicepostulatura.

U pozdravnoj riječi na početku simpozija naš kardinal Franjo Kuharić je rekao:

"Sveci su svjetlo drugima. O. Ante Antić je takvo svjetlo upaljeno od Božje Providnosti da svijetli svima koji mu se približe. Kadgod se susrećemo sa svecima, osjećamo poziv da budemo bolji".

Ako to bude plod i ovoga simpozija, sa svim što se kroz tri dana zbivalo, onda je zaista uspjeh postignut. U tome neka nam pomogne zagovor Sluge Božjega o. Ante Antića! Molimo ga za to...

s. Marija Andelina

OSNIVAČKA SKUPŠTINA INSTITUTA "IVAN ANTUNOVIĆ"

Već odavno su svećenici i drugi kulturni djelatnici među Hrvatima u Bačkoj osjetili potrebu da se osnuje kulturna ustanova koja bi objedinila sve kulturne akcije i radila na njegovanju i unapređivanju našeg kulturnog i duhovnog života.

Te želje su se ispunile kad su 4. studenoga 1989. godine, msgr. Matija Zvekanović, biskup u miru, i sadašnji subotički biskup, msgr. Ivan Penzeš potpisali dekret o osnivanju Instituta "Ivan Antunović" za skupljanje, proučavanje, čuvanje, publiciranje i unapređenje crkvene kulturne baštine sa sjedištem u Subotici.

Ranije su održana dva informativna sastanke sa hrvatskim svećenicima i Organizacionim odborom (12. veljače 1990.).

Osnivačka skupština Instituta održana je 26. ožujka 1990. godine u sjemeništu "Paulinum" sa početkom u 15 sati.

U sjemenišnoj kapeli skupili su se članovi Instituta u nazočnosti subotičkog biskupa msgr. Ivana Penzeša.

Na početku su svi otpjevali zaziv Duha Svetoga.

Ravnatelj Instituta Lazar Ivan Krmpotić je otvorio ovaj svečani sastanak i pozvao je biskupa Ivana da pozdravi skupštinu. Biskup je pozdravio nazočne i

"Osluhavimo titraj dubine!"

između ostalog rekao: "Što se tiče ovog Instituta; u našoj biskupiji i u našoj situaciji, sigurno je vrijeme za ovo. Kao što je svaka osoba neponovljiva tako je i svaki narod neponovljiv jer ima svoju osobnost. Nemogu se iste stvarnosti primjenjivati i na drugi narod. Kad god se težilo u našoj biskupiji, otkako sam ja svećenik, da se napravi neka ujednačenost, ono što je kod Hrvata da bude istovremeno, na isti način i u istoj mjeri prisutno i kod Mađara, dalo je slabe rezultate. Zašto? Zato jer to uopće nije potrebno. Ono što raste iz naroda to je zdravo. To su običaji, mentalitet i kultura toga naroda... Ja vam od srca želim, danas kada se formirate, da ovaj Institut posluži onom cilju koji mu je postavljen. Neka se rad ovog Instituta odvija prema zahtjevima naroda jer će tako najbolje izvršiti svoju zadaću".

Poslije toga učenica Antonija Piuković, obučena u svečanu bunjevačku nošnju recitirala je stihove Vite Grunčić "Osluhavimo titraj slobode..."

Vlč. Andrija Anišić je pročitao dekret Matije Zvekanovića, biskupa u miru, kojim on imenuje Lazara I. Krmpotića, Stjepana Beretića i Andriju Kopilovića za asistente novog Instituta "Ivan Antunović". Oni neka jednog između sebe izaberu kao ravnatelja.

Tako je završen svečani dio skupštine u kapeli i svi su prešli u sporednu dvoranu.

Prelaskom u dvoranu, počeo je radni dio osnivačke skupštine.

Na početku je ravnatelj Instituta Lazar I. Krmpotić pročitao svečani uvodni referat "Institut - Ivan Antunović - želi dvoriti svoj narod". Iznio je glavne ciljeve i smjernice rada novog Instituta.

Zbog ograničenog prostra, želim istaći samo neke misli iz tog uvodnog referata. Katolička Crkva među hrvatskim življem u ovim našim prostorima uvijek se brinula za potrebe ovoga naroda. U teškim turskim vremenima fratri su ostali s narodom i s njim dijelili sve tegobe življenja. Poslije oslobođenja od turske vlasti, u našim krajevima sa središtem u franjevačkim samostanima objavljeni su novi molitvenici i prve knjige. Kroz nekoliko stoljeća franjevci su nosioci i pokretači hrvatske duhovne kulture u Podunavlju.

Onda dolazi plodno 19. stoljeće sa prosvjetnim, kulturnim i duhovnim akcijama našeg velikana Ivana Antunovića, čije ime u znak zahvale i priznanja želi nositi naš novi Institut.

Te započete akcije Ivana Antunovića nastavili su njegovi učenici: Mijo Mandić, Pajo Kujundžić, Nikola Kujundžić, Ilija Kujundžić, Ante Evetović Miroljub, Ivan Evetović i dr. Uz aktivnost ovih naših kulturnih djelatnika vezana je pojava kalendara "Bunjevačko-šokačka Danica" (1884.), časopis "Neven" (1884.), osnivanje "Pučke kasine" u Subotici (1878.) i stvaranje prvih naših političkih stranaka.

Druga generacija Antunovićevih sljedbenika radila je na prelazu u naše stoljeće, a to su Lajčo Budanović, Blaško Rajić, Ive Prčić i drugi zajedno s njima. Tada se javljaju prva naša društva (Divojačko društvo, Momačko kolo, Dobrotvorna zajednica Bunjevaka, Hrvatsko-pjevačko društvo "Neven"), naše kulturne ustanove

Radni dio svečane skupštine

(Subotička Matica, Hrvatska kulturna zajednica), naši listovi (Naše novine, Hrvatske novine, Subotičke novine), sakupljački rad Blaška Rajića. Postojećim društvima priključila su se novonastala križarska bratstva i sestinstva.

Ovoj starijoj generaciji, koja je dugo djelovala, pridružila se mlada generacija Antunovićevih sljedbenika: Ivan Kujundžić, Aleksa Kokić, Albe Vidaković, Albe šokčić, Ante Kopunović, Ivan Malagurski i drugi, nastavljajući rad u postojećim društvima i ustanovama, pokreću nove časopise ("Klasje naših ravni", "Kolo mladeži"). Posebno treba istaći sakupljački rad Ive Prčića i poeziju Alekse Kokića ("Klasovi pjevaju").

Iz kruga ove dvije generacije ponikao je Organizacioni odbor koji je pripremio od 14. do 16. kolovoza 1936. god., veličanstvenu proslavu 250. obljetnice seobe veće grupe Hrvata u Suboticu, a na toj proslavi bilo je niz priredaba.

Sve je to prekinula mađarska okupacija. Ono što nije propalo 1941. godine propalo je u periodu iza svršetka drugog svjetskog rata. Uza sve to učinjeni su mali pokušaji. Objavljeno je prvo izdanje bunjevačko-šokačke bibliografije Ivana Kujundžića "Prilog kulturnoj povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata" (Subotička matica, 1946.) i objavljen je kalendar "Subotička Danica" za 1945. i 1946. god. Poslije toga nastupaju godine duge šutnje u tihom radu pojedinaca prema mogućnostima, da sačuvaju osnovne kulturne i duhovne vrijednosti našeg naroda.

Koncem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina našega stoljeća dolazi do stanovite liberalizacije. Kratki val slobode omogućio je nekoliko značajnih akcija i ustanova. Organizirana je prva gradska Dužijanica (1968.), koja je imala šansu da postane kulturna i turistička atrakcija prvog reda za Suboticu pa i mnogo šire. U motelu Ristovača kod Bača, 30. kolovoza 1969. održan je simpozij o dr. Josipu Andriću, a slijedećeg dana je otkrivena njegova bista pred crkvom u Plavni, rad kipara Neste Orčića. Na kraju 1969. godine osnovano je u Subotici Hrvatsko kulturno umjetničko društvo "Bunjevačko kolo", koje je 1970. godine u suboičkom Narodnom pozorištu organiziralo proslavu 100. obljetnice početka "Bunjevačkih i šokačkih novina" Ivana Antunovića. Matica hrvatska objavila je knjigu I. Kujundžića "Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata" (Zagreb, 1968.). Objavljene su još dvije knjige I. Kujundžića: "Deran s očima" (Subotica

1969.) i "Bunjevačko-šokačka bibliografija" (JAZU, Rad 355. Zagreb, 1969.). Na crkvenom planu opet se pojavio kalendar "Subotička Danica" za 1971. i 1972. god. pod uredništvom vlč. Blaška Dekanja. Ali, nastupili su neočekivani preokreti u političkom životu i poduzeto je niz neobjašnjivih akcija. "Subotička Danica" za 1972. godinu je zabranjena. Mnogo toga je propalo, a ono što je ostalo samo je tavorilo.

Nikada stanje nije beznadežno. U ljeto 1978. godine pokrenuta je inicijativa hrvatskih svećenika u Bačkoj da pokrenu vjersko-informativni list na hrvatskom jeziku i 5. studenog 1978. godine objavljen je prvi broj "Bačkog klasja" u izdanju Bačkog dekanata, a pod uredništvom Lazara Ivana Krmpotića.

Grupa entuzijasta, koji su se okupili oko uredništva "Bačko klasje", pripremila je niz priredaba. U kolovozu 1980. godine organizirani su "Kokićevi dani" sa nizom priredaba povodom 40. obljetnice smrti našeg velikog pjesnika Alekse Kokića. (1913-1940.). To je bilo u sklopu proslave tradicionalne Dužijance.

Tako su počele svečanosti koje su već 1981. godine dobile slikovit naziv "Dani kruha i riječi", a održavaju se sve do naših dana i imaju tri priredbe: Književna večer, Meditativna večer i Dužijanica.

Na književnoj večeri prikazano je nekoliko naših kulturnih radnika i pjesnika (1980. Aleksa Kokić, 1981. Ante Evetović Miroljub, Blaško Rajić, Stipan Bešlin, 1984. Ive Prčić, 1985. Pajo Kujundžić, Mijo Mandić). Proslava Dužijance na Veliku Gospu u subotičkoj katedrali dobila je svečaniji oblik i još više je obogaćena bunjevačkim folklorom. Također je organiziran simpozij o biskupu Lajči Budanoviću, 10. i 11. listopada 1983. godine sa prigodnom izložbom i akademijom u "Paulinumu".

Od te grupe kulturnih radnika oko uredništva lista "Bačko klasje" pokrenut je kalendar "Subotička Danica" za 1984. god. i izlazi svake godine do naših dana. Odgovorni urednik je Lazar Ivan Krmpotić, a glavni urednik je Stjepan Beretić.

Iz tog kruga pregalaca potekla je zamisao o proslavi 300. obljetnice doseljavanja veće skupine Hrvata u Bačku. Tako je prvo nastao Inicijativni odbor pod vodstvom Lazara Ivana Krmpotića, a zatim je pod njegovim predsjedništvom nastao Organizacioni odbor, koji je pripremio tu proslavu sa nizom priredaba.

Zatim je Organizacioni odbor priredio nekoliko priredaba. Naš pohod starom zavičaju bio je 23. i 24. svibnja 1987. god. sa otkrivanjem spomen ploče u franjevačkoj župnoj crkvi u Tuzli, zatim je bio koncert i otkrivanje spomen ploče u mostarskoj katedrali, a na kraju pohod izvoru rijeke Bune. Završna svečanost proslave 300. obljetnice seobe bila je u subotičkoj franjevačkoj crkvi 3. i 4. listopada 1987. god.

Cijela 1988. godina proglašena je kao "Antunovićeva godina" povodom 100. obljetnice smrti našeg velikog narodnog preporoditelja i prosvjetitelja Ivana Antunovića. Njemu su bili posvećeni "Dani kruha i riječi" 13-15. kolovoza 1988. i znanstveni skup u "Paulinumu" 18-19. studenog iste godine, a završio je otkrivanjem Antunovićeve reljefa u subotičkoj katedrali 20. studenog u 18 sati.

Te 1988. godine proslavljena je 300. obljetnica preseljenja franjevaca i puka iz Gradovrha kod Tuzle u Bač. U nedjelju 8. svibnja 1988. godine, bila je svečana sv. misa u Šikari kraj Tuzle, a predvodio ju je kardinal

Franjo Kuharić uz prisutne biskupe i svećenstvo. Proslava ovog jubileja završena je u franjevačkom samostanu u Baču, gdje je 1. listopada 1988. godine bio Znanstveni skup, a u nedjelju 2. listopada iste godine bila je u samostanskom dvorištu svečana sv. misa, koju je predvodio kardinal Franjo Kuharić.

"Dani kruha i riječi" 13-15. kolovoza 1989. godine bili su posvećeni našem skladatelju i muzikologu Albi Vidakoviću (1914-1964.), povodom 25. obljetnice njegove smrti, i našem kulturnom radniku i bibliografu Ivanu Kujundžiću (1912-1969.), povodom 20. obljetnice njegove smrti.

Iz navedenog se vidi da je Organizacioni odbor imao veliku ulogu u našem kulturnom i duhovnom životu.

12. veljače 1990. godine poslije podne u župnom uredu sv. Terezije u Subotici održan je posljednji sastanak toga Odbora. Predsjednik Lazar I. Krmpotić, održao je referat u kojem je prikazao povijest i djelovanje Organizacionog odbora. Zatim je saopćio da su msgr. Matija Zvekanović, biskup u miru, i novi biskup msgr. Ivan Penzeš 4. studenog 1989. godine potpisali dekret o osnivanju Instituta "Ivana Antunović", koji ima četiri odjela, a Statut je sastavni dio dekreta.

Lazar I. Krmpotić je saopćio da Organizacioni odbor prestaje sa radom, a članovi, koji žele, mogu se uključiti u red novog Instituta. O tom svome članstvu izjasnit će se svojim potpisom pristupnice.

Tako je Organizacioni odbor kao predhodnica pre-rastao u Institut "Ivan Antunović".

Istoga dana, prije podne, 12. veljače 1990. godine u župnom uredu sv. Terezije u Subotici hrvatski svećenici subotičke biskupije imali su sastanak, gdje su obaviješteni o osnivanju Instituta. Dali su svoj pristanak za članstvo potpisom pristupnice i predložili su grupu svjetovnjaka za članove novog Instituta.

Po dekretu Institut ima četiri odjela: 1/ Bunjevačko-šokačka knjižnica "Ivan Kujundžić", 2/ Arhivski fond "Lajčo Budanović", 3/ Odjel likovne umjetnosti, 4/ Imovinski fond Instituta.

Međuvremeno mnogo toga se promijenilo i brzo se mijenja, tako da neke odjele treba podijeliti na više dijelova, a neke nove osnovati. Tako Odjel likovne umjetnosti treba podijeliti na tri dijela: etnografski, glazbeni i likovni. Treba osnovati nove odjele: izdavački Odjel koji bi preuzeo cjelokupnu sadašnju našu izdavačku djelatnost, a želi izdavati i zbornik "Ivan Antunović", Odjel za liturgiju i pastoral, Odjel za društvena pitanja našega naroda i književni klub "Miroljub".

Prema sadašnjem Statutu, Vijeće Instituta predlaže dopune i izmjene Statuta Skupštini Instituta i ona ih usvaja.

Poslije referata ravnatelja Instituta Andrija Kopolović je pročitao one dijelove Statuta koji govore o članovima i upravi Instituta. Članovi su redovni, dopisni i počasni. Upravu čine tri asistenta, pročelnici četiri odjela, tajnik, Vijeće i Skupština. Tri asistenta je imenovao biskup Matija Zvekanović (L. I. Krmpotić, St. Beretić i A. Kopolović) oni su između sebe za ravnatelja izabrali L. I. Krmpotića. Za ostale članove uprave pristupilo se izboru tajnim glasanjem.

Za pročelnika odjela su izabrani: Bela Gabrić za knjižnicu, Blaško Dekanj za arhiv, s. Mirjam Pandžić za umjetnost, Andrija Anišić za blagajnika, Franjo Ivan-ković za tajnika. U Vijeće Instituta su izabrani o. Mato Miloš, Josip Temunović, s. Tarzicija Tunjić, Bela Tonković i Julije Skenderović.

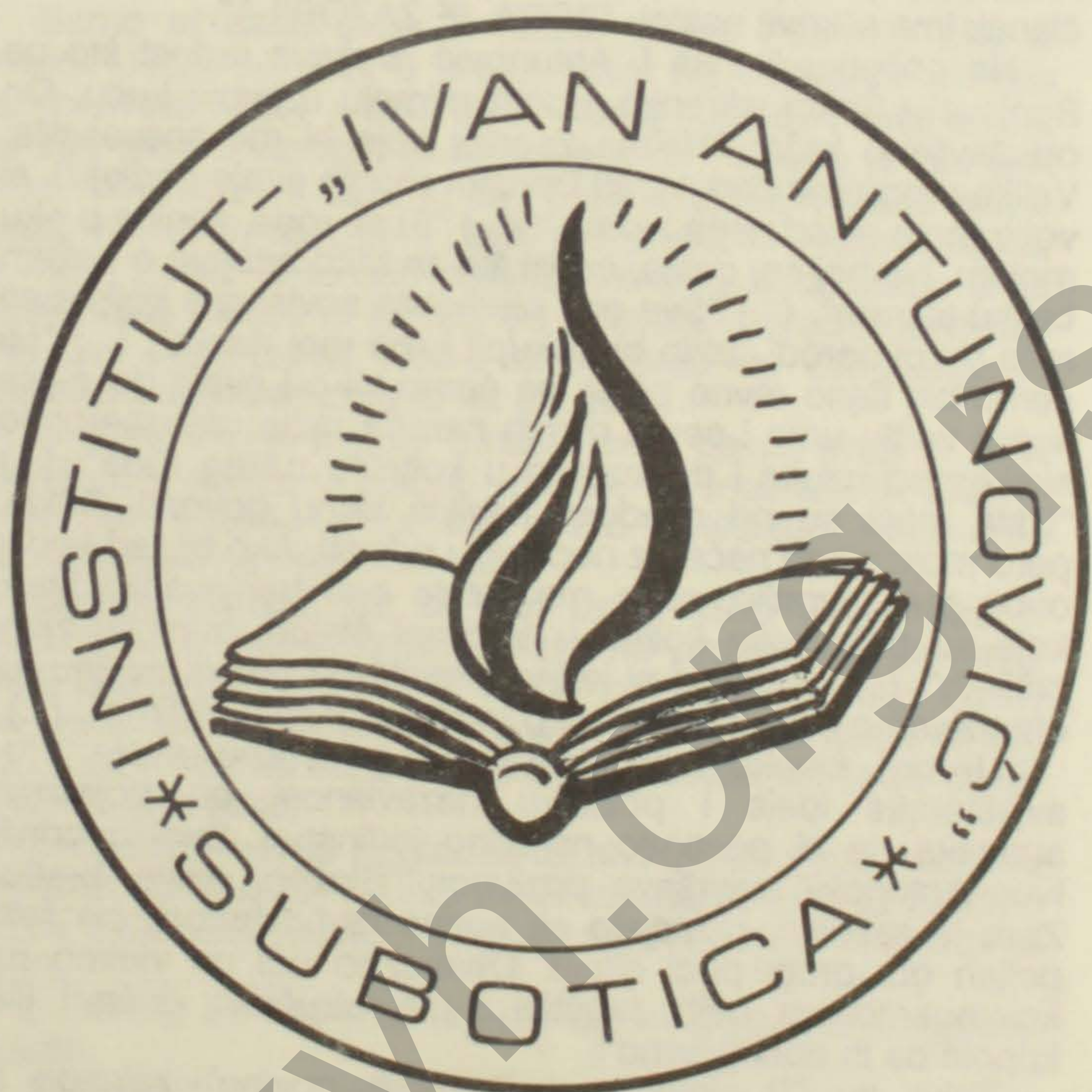
Vijeće Instituta sačinjavaju ravnatelj, dva asistenta, četiri pročelnika odjela, tajnik, i petorica izabranih predstavnika. Skupštinu čine svi članovi i uprava Instituta.

Na kraju je Vijeću Instituta određen zadatak da izvrši izmjene i dopune Statuta i predloži Skupštini u toku lipnja ove godine.

Kad je završen dnevni red, ravnatelj je pozvao nazočne na složan rad da naš novi Institut doživi procvat u uspjehu.

Svi smo napuštali dvoranu obogaćeni u duši i razdragana srca, jer smo osjetili veličinu i važnost ovog događaja kada smo dobili Institut "Ivan Antunović", koji ima plemenite ciljeve i velike zadatke. Naša obaveza je sve svoje snage njemu staviti u službu, a na korist našeg naroda.

Bela Gabrić

Pečat novog Instituta

120 GODINA "BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH NOVINA" IVANA ANTUNOVIĆA

Ivan Antunović je bio svjedok društvenih i političkih promjena u velikoj Austrijskoj Monarhiji u drugoj polovici 19. stoljeća. U krugovima bečke vlade bila su dva prijedloga o novom političkom uređenju države: ili da to bude federalistički centralizam ili dualizam. Poslije svih rasprava pobijedila je ideja o dualizmu, tj. nagodba s Mađarima.

Odlukom Ugarskog sabora u Požunu (danas Bratislava) austro-ugarska nagodba ili zakonski član XII: 1867. razlikuje zemlje krune sv. Stjepana i austrijske Zemlje od kojih svaka skupina čini samostalnu državu sa zasebnim parlamentom, zasebnim ministarstvom, zasebnim zakonodavstvom i upravom. Zajednička za obadvije države je ličnost vladara (austrijski car - mađarski kralj). Također je zajednička i vanjska politika, vojska i novčana sredstva za te zajedničke poslove.

U okvir Austrije došle su Slovenija, Dalmacija, Češka i Galicija. U okvir Ugarske došle su Hrvatska, Slovačka i Erdelj. Ugarska je bila zadužena da sa Hrvatskom sklopi posebnu nagodbu zbog posebnog političkog položaja Hrvatske u sklopu Ugarske. Hrvatsko-ugarska nagodba je sklopljena odlukom Hrvatskog sabora u Zagrebu, 22. rujna 1868. godine.

Sve te promjene dovele su do naglih političkih gibanja u svim navedenim pokrajinama sa naglašenim nacionalnim pokretima.

Ivan Antunović je vidio potrebu da treba poduzeti nove aktivnosti na području prosvjete, a prosvjeta je put k slobodi naroda. Tadašnje opće prilike su ga podstakle i on svojim pozivima traži rodoljube kao suradnike da počne izdavati prve novine za Bunjevce i Šokce.

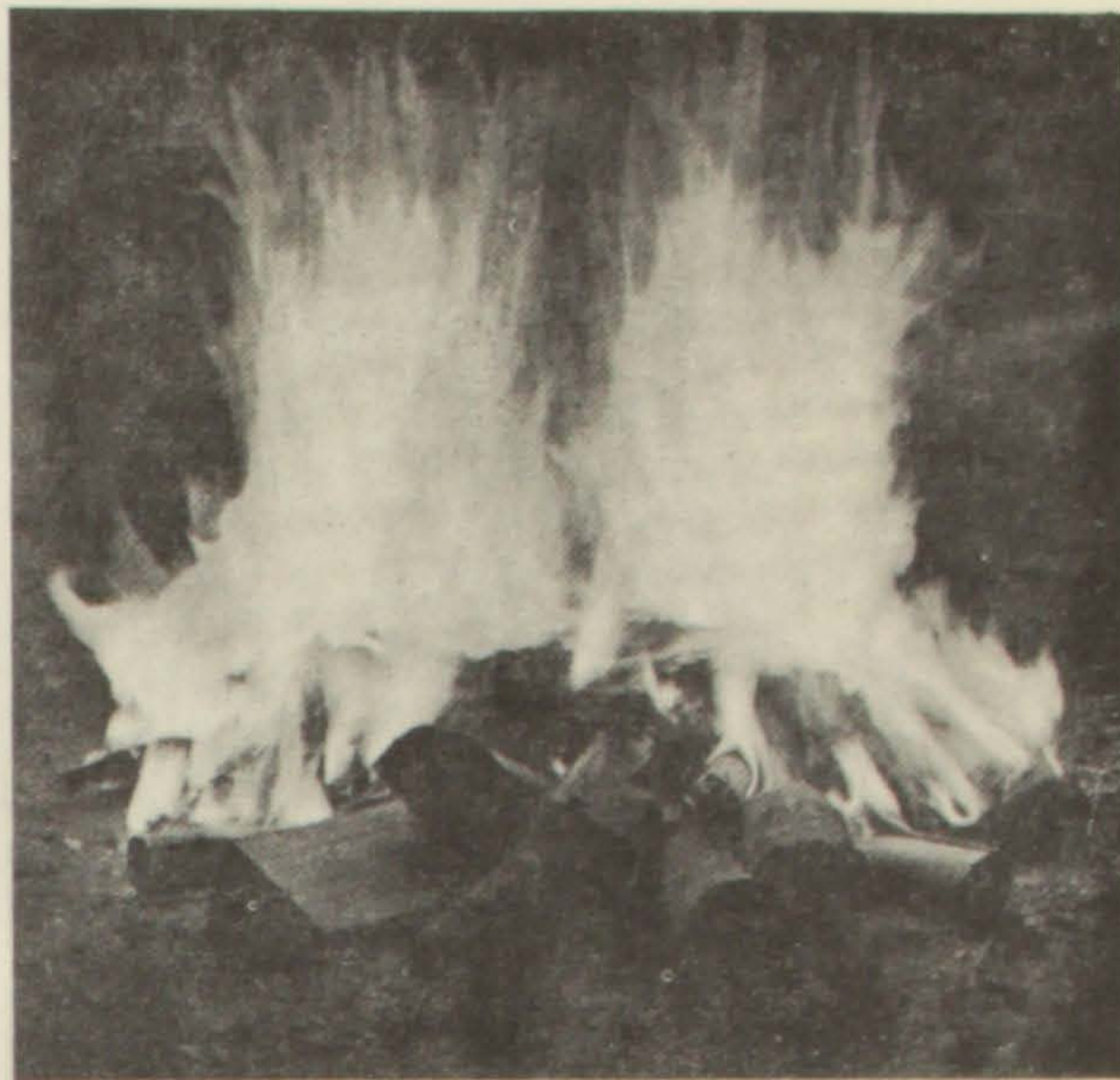
Kad je I. Antunović riješio početne poteškoće u takvom izdavačkom poslu, tada je 19. ožujka 1870. god. objavljen prvi broj "BUNJEVAČKO-ŠOKAČKIH NOVINA" na četiri stranice malog formata, a tiskom Malatina i Holmeyera u Kaloči. Sa trećim brojem novina javlja se poseban dodatak "Nadometak" na dvije strane. Od petog broja taj se "Nadometak" povećava na četiri stranice.

Svoje ideje i cilj "Bunjevačkih i šokačkih novina" I. Antunović je objasnio u uvodnom članku prvog broja, a taj članak ima slikovit naslov "ZORA JE ZAZORILA".

Na početku članka I. Antunović izražava radost što ga Bunjevci i Šokci iskrenim srcem primaju u svoju kuću. On oduševljeno kaže: "Neima zaprika koje bi me sneveselile. Velike mogu me nadvaldati i svojim silama svoje nadkriliti, al volju moju nikad neće slomiti". (...) "Ti si, rode, zenica u oku mojem. Nemoj se, dakle, čuditi što se tako brižljivo o tvojem boljku staram". (...) "Sva ona plemenita sovjestva s kojima se rese drugi narodi, želio bi pokupiti i rod moj nakitit". (...) "Mi ćemo biti kao revne pčele pa ćemo ići od cvata do cvata koji u vertlu uma i serca raznih naroda razte: da izcerpimo slatki med nauka i donesemo u košnicu našeg roda". (...) "Usta moja su od mladosti navikla istinu govoriti. Dakle, pero moje nikad neće uz nepravdu pristati. Ako bi kad kod s ovog puta svratilo, neka me zataja ona bunjevačka kerv, koja se priko više kolina u izvornoj čistoći u mojih žilah prilivah". (...) "Zato se ni jednoj stranki po takom načinu ne obvezivamo da ju poslipački o svakom pitanju slidimo". (...)

U tom članku Ivan Antunović je izrazio svoje prosvjetiteljske ideje i političku nezavisnost od pojedinih stranaka da bi postigao narodno jedinstvo. Svoj uvodnik Ivan Antunović završava pozivom: "Složno, dakle, braćo! Zora je zazorila, razasjalo se sunce izobraženosti po svih poljah gdi drugi puci diluju. Otvarajmo oči da vidimo na koliko smo iza ovih zaostali i udvostručimo duše i tila kripost da ih dostignemo".

Tako su "Bunjevačke i šokačke novine" zajedno s dodatkom "Nadometak" izlazile do kraja 1870. godine. Objavljeno je svega 42 broja na 328 stranica. Ovom 42. broju je dodat i "Vanredni nadometak" koji sadrži "Javni list na uredništvo 'Bunjevačkih i šokačkih novina'" iz Zombora

Ive Palića i Antunovićev "Odgovor na javni list g. Ive Palića i po njemu poštovanoj braći zomborskoj" (svega na 5 str.).

"Bunjevačke i šokačke novine" su objavljivane i tokom 1871 i 1872 god. s dodatkom "Bunjevačka i šokačka vila" pod uredništvom I. Antunovića, ali sa 52. brojem od 26. prosinca 1872. god. novine su prestale izlaziti. (Objavljeno je 146 brojeva i to: 42 br. 1870. - 52 br. 1871. - 52 br. 1872.)

Prestankom izlaženja "Bunjevačkih i šokačkih novina" dalje je pod uredništvom I. Antunovića svakog drugog četvrtka objavljivana "Bunjevačka i šokačka vila".

Tako je "Bunjevačka i šokačka vila" izlazila tokom 1873 i 1874. Ali zbog zdravstvenih i drugih poteškoća I. Antunović nije više mogao ustrajati na svom rodoljubnom i prosvjetnom poslu i u 5. broju od 13. ožujka 1875. god. on se oprašta od "Bunjevačke i šokačke vile" i napušta uredništvo, a pored ostalog kaže: "Kad sam 'Vilu' uveo i u ovu (1875) godinu, imao sam liepu nadu da ću je moći dovesti baš i do konca godine. Ali, žali Bože, prošlih dana sam se osviedočio, da tamo ni najbolja volja nije dostatna gdje manjkaju sile. Bolest ne pita kakvi poslovi ostaju za tobom nesvršeni, već bez milosrđa juri čovieka onamo, gdje volja svoju moć očitovat mora. Zato prenako ranjenim srcem moram da se raztanem od mojih čitatelja i od uređivanja 'Vile' odustajem. Poklem ovdje nema rodoljubne ruke, koja bi se za sad odlučila, da ovakav rad obavlja, to mi ne preostje ino već izdavanje 'Vile' obustavit s ne izginljivom nadom izčekujući od budućnosti da će skorim proniknuti muž, koji će našu 'Vilu' iz mrtvila na nov život uzbudit. U to ime svoju petogodišnju trudbu ostavljam u baštinu g. Blažu Modrošić, neumornom 'Vilinom' radniku".

Blaž Modrošić kao siromašan kapelan po savjetu I. Antunovića otišao je u Vancagu kod Baje Stjepanu (Krunoslavu) Grgiću i s njim se dogovorio o objavljivanju "Bunjevačke i šokačke vile". Tako je sa 6. br. od 10. studena 1875. god. počela ponovo izlaziti. Urednički posao je vršio Blaž Modrošić, a list je otpremao Stjepan (Krunoslav) Grgić. List je tiskan najprije kod I. Jilke, a kasnije kod udovice K. Paula u Baji.

Novi urednik se bavio sa nesavladivim poteškoćama svih vrsta i sa šesnaestim brojem u kolovozu 1876. god. "Bunjevačka i šokačka vila" zauvijek je prestala izlaziti.

"Poslije odvažne i junačke borbe od šest punih godina ugasilo se ono svijetlo, koje je nosio u ruci slavni I. Antunović da pokaže svojem milom rodu put ka prosvjeti i prosvjetnoj slobodi Bunjevaca i Šokaca napose i svih južnih Slavena uopće". (Dr Matija Evetović, Subotička Danica, 1971. 80. str.).

Tako je nastupio opet tužan i mračan period kad Bunjevci i Šokci nisu imali svoje novine i kalendare sve dok nije izrasla nova generacija Antunovićevih učenika koji su nastavili ovaj plemeniti posao s novim poletom i s novim snagama. Samo da spomenem neke u toj velikoj plejadi: Pajo Kujundžić, Mijo Mandić i drugi s njima u slozi.

UMRO MSGR. FABIAN QUINTUS

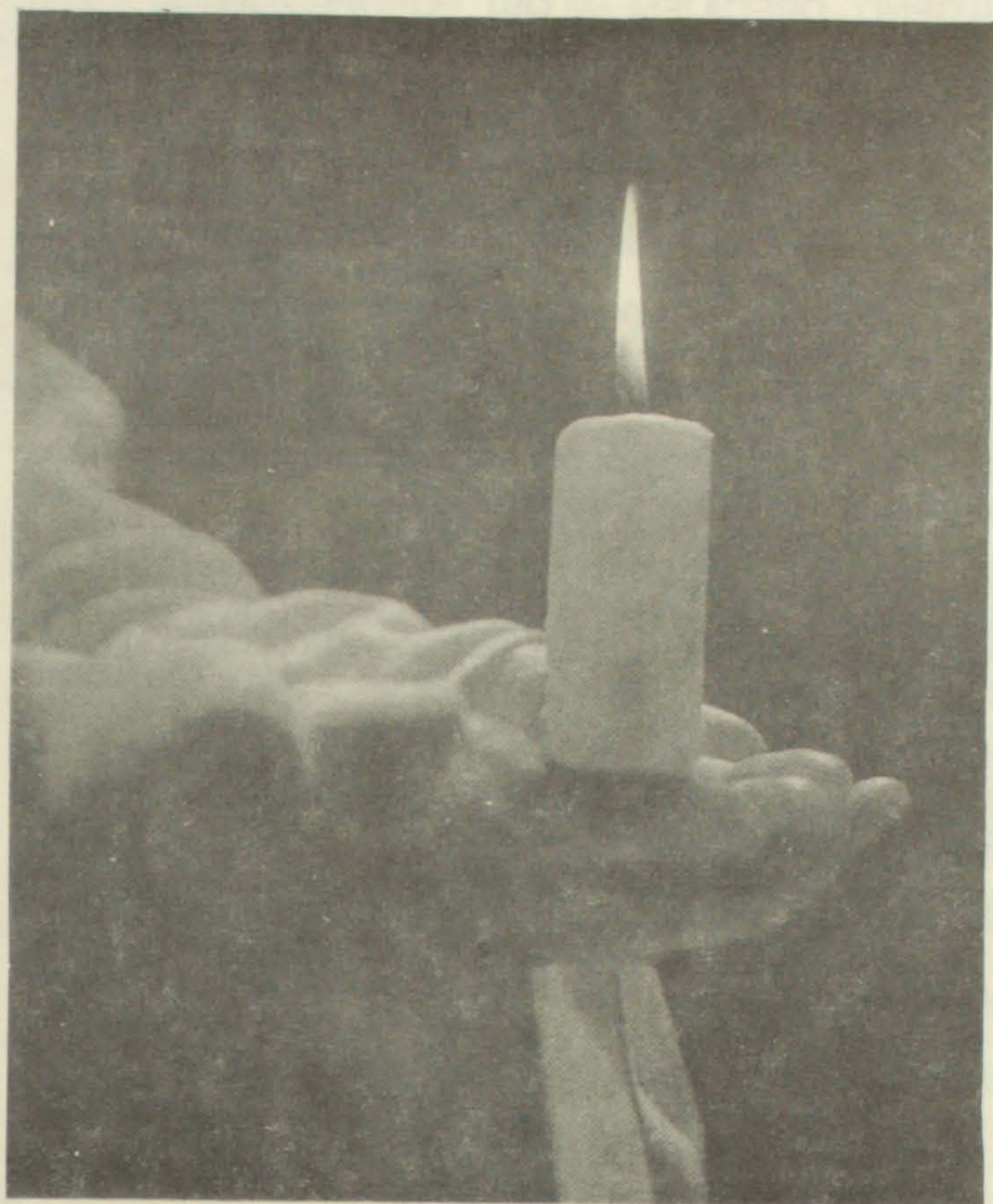
Dne 14. ožujka 1990. blago je u Gospodinu preminuo vrli svećenik Subotičke biskupije, Msgr. Fabian Quintus.

Pokojnik se rodio 11. prosinca 1910. u Apatinu. Bio je četvrto dijete Antona i Eve Wiedenhorn. Otac mu je bio pletač, koji je svojom marljivošću podigao petero djece. Prvi svjetski rat donio je Fabianovoj majci višegodišnju brigu za djecu, kad im je otac otišao u rat. Od velike obitelji žive još samo dvije sestre u Njemačkoj. Fabian Quintus je studij bogoslovije završio u Djakovu, da bi odmah, 1933. godine bio zaređen za svećenika u Subotici. Neobično je volio svoju Bačku. Vjernicima je služio s velikim predanjem. Osim svoga materinskog, njemačkog jezika, dobro je govorio i hrvatski i mađarski. Stoga su ga poglavari i mogli slati na višejezične župe. Službovao je u Bezdanu, Novom Sadu, Titelu, Loku, Mošorinu. Bio je župnik u Odžacima i Apatinu. Svojom jednostavnošću i pristupačnošću osvajao je svoje vjernike. U mladosti je nastupao pred punim crkvama. Govorio je masama u Bezdanu i Novom Sadu. Bio je i kateheta. Slušale su ga stotine dječaka i djevojčica. No njegova se ljubav i privrženost prema djeci i čovjeku nije gasila ni kad je bio pastir raspršenim i malobrojnim katolicima u Odžacima i Apatinu. U svemu je bio spreman pomoćnik i braći svećenicima i vjernicima. Kraj svojih pastirskih dužnosti volio je Božju prirodu, poznavao je ptice, skupljao ljekovito bilje, a kraj svega toga puno, puno čitao i molio.

Od 1972. do 1985. godine bio je rektor subotičkog dječakog sjemeništa Paulinum. Bio je i profesor. Po naravi vrlo savjestan, ozbiljno se spremao za predavanja. Odgajao je sjemeništarce i riječju i djelom. Odgajao ih blagošću i velikom strpljivošću. Župnicima katedralne župe u Subotici bio je dugogodišnji misnik i najvjerniji ispovijednik. Ništa ga nije pogadjalo kao spriječenost da nekome pomogne. Mnogi će tražiti njegovu ispovjedaonicu u katedrali. Majke su mu dovodile djecu, da ih podučava u njemačkom jeziku. A on je uvijek bio spreman. Takav je bio i kao profesor i rektor. Za svoga rektorovanja uvježbavao je sa sjemeništarcima akademije i priredbe. U svome žaru, dao se i na prevodjenje i na pisanje kazališnih komada. Prema romanu Fritza Hochwaldera "Veliki eksperiment" napisao je dramu o djelovanju isusovaca u Južnoj Americi. Na osnovu Biblije napisao je još jednu dramu pod naslovom "Josipova braća". Obje su drame izvodjene po sjemeništima diljem domovine. Njegova dobrota i pastirska gorljivost donijeli su mu najviše priznanja. Bio je počasni arhiepiskop Dunavskog arhiepiskopata, papinski kapelan. Posljednje dane je proveo u subotičkom svećeničkom domu "Josephinum", gdje je svima bio lijepi primjer strpljivosti i blagosti. Voljeli su ga i svećenici i časne sestre u domu. Kad ga je pritisla bolest dospio je u subotičku bolnicu. I u bolesti je bio strpljiv. Osim njege bolničarkih sestara kraj njegove postelje bile su često i njegova sinovica iz Njemačke i sestre iz doma i biskupije; pohađali su ga i svećenici i vjernici. Bio je svjestan blizine smrti. Gospodin mu je dao milost, da kraj svoga zemaljskoga života doživi okrijepljen svetom Ispovijedi, ojačan svetom Pomašću i nahranjen Kruhom života.

U subotu, 17. ožujka o. g. okružen mnoštvom svećenika, služio je subotički biskup, Msgr. Janos Penzes svetu misu u kapeli na subotičkom Bajskom groblju. Sveta misa se služila na njemačkom jeziku. Nadgrobno slovo održao je subotički župnik Imre Ehmman na njemačkom, mađarskom i hrvatskom jeziku. A njegov sprovod je okupio njegove brojne rođake iz Njemačke, mnoštvo vjernika i časnih sestara. Ostavio nas je dragi osamdesetgodisnjak. Ostavio nas svećenik koji je 56 godina najvornije služio u Gospodnjem vinogradu. Neka mu je laka bačka zemlja! Neka mu zauvijek svijetli svjetlo Kristovo! Neka mu Vrhovni Pastir dade neprolaznu nagradu! A od svećenika i vjernika neka mu je hvala i trajan spomen.

St. Beretić

**ŽIVOT JE NAŠ U RUKAMA BOŽJIM:
ŽIVIMO LI ILI UMIREMO, GOSPODINOVI SMO!**

TUŽNA OBITELJI

Samo tri dana prije, u petak, obitelj Piuković bila je vesela. Jedni su otišli u školu, drugi na posao, domačice su spremale ručak, a stari čika Andrija i njegova snaš Marija su kao iskreni vjernici, pošli prvo u crkvu. Baš je bio prvi petak posvećen u čast Presv. Srca Isusova. Nije to samo onda, već svaki dan, zimi i ljeti, već preko dvadeset godina. U maloj Bosni je to bilo daleko nekoliko kilometara, a za starije ljude moglo bi se reći da ni ovdje u gradu njima nije bila baš blizu crkva. Netko bi smatrao da zbog toga ni nedjeljom ne mora dolaziti na sv. Misu.

U subotu to je mjesto u našoj crkvi ostalo prazno. Čika Andrija nije došao u obično vrijeme. Ni snaš Marija, koja je u zadnjih godinu dana bila puno bolesnija. Tako smo barem mislili. Ali, nije tako bilo.

Bog je odlučio, da taj prvi petak pred večer, kad je mislio poći u katedralu na korizmenu propovijed, za njega bude zadnji na ovoj zemlji, među njegovom obitelji. Samo sat i pol koliko je trajala njegova agonija, iznadila je sve nas. Još i sad ne možemo pravo vjerovati da je to stvarnost. Ali ipak jeste.

Sad, kada želimo pogledati taj stvarnosti u oči, možemo zaključiti da je Isus ispunio svoje obećanje koje je obećao svima koji budu častili Njegovo presv. Srce i držali prve petke:

1. Dat ću im sve milosti koje su im potrebne u njihovu staležu.

2. Unijet ću mir u njihove obitelji.

3. BIT ĆU IM SIGURNO UTOČIŠTE ZA ŽIVOTA, A OSOBITO NA ČASU SMRTI.

A zadnje, dvanaesto glasi: SVIMA KOJI SE BUDU PRIČESTILI NA PRVI PETAK KROZ DEVET MJESECI UZA-

STOPNO, OBEĆAJEM MILOST POKORE (OPROŠTENJA) NA SMRTI: ONI NEĆE UMRIJETI BEZ MOJE MILOSTI I BEZ ŠAKRAMENATA. MOJE ĆE IM SRCE BITI SIGURNO UTOČIŠTE U POSLJEDNJEM ČASU!

Smrt našeg čika Andrije bila je iznenadna, ali ne i nepripravna! U sv. Evandelju Isus nam govori da će doći kao lopov, nenajavljeno. Zato nas upozorava: Budi te pripravn, jer u čas kad i ne mislite Sin čovječji dolazi. S druge strane, Isus nam kaže kakva će biti velika radost ako je netko pripravan: to će biti radost Pastira koji je našao izgubljenu ovcu, radost žene koja je našla izgubljenu drahtu ili radost anđela nad postignutom pobjedom... Isus hvali takovog i kaže: Blago onom koga Gospodar nađe budna... posadit će ga za stol i posluživati ga...

Kolikogod je obitelj Andrije Piuković zavijena u crno i žalosna, zbog odlaska njihovog dragog dide, koga su svi tako nježno volili, vjera nam kaže da danas imamo više razloga biti radosni. Teško je reći, koji od osam blaženstava najviše odgovara pokojniku: da li ono - blago siromasima duhom..., da li ono blago krotkima..., ili koje drugo, a svakako danas odgovara nama onaj Isusov završetak koji kaže: RADUJTE SE I KLIČITE, JER VELIKA JE VASA PLAĆA NA NEBESIMA!

Neka za oproštaj ostanu riječi Crkve koja nam poručuje kod sv. Mise za pokojne: Tvojim se vjernima Gospodine, život mijenja a ne oduzima, i pošto se raspadne ovozemaljski dom, stječe se vječni dom na nebesima! S tom vjerom prikažimo zajednički ovu sv. misu za njegovu dušu, a tijelo zatim položimo u grob, gdje će čekati dan Uskrsnuća!

(Ova je župnikova riječ izgovorena na groblju kod ispraćanja dragog pokojnika na vječni počinak)

5. ožujka 1990. vlč. Bela Stantić, župnik

Izražavamo izraze zahvalnosti svima koji su na bilo koji način sudjelovali i suosjećali s nama u teškim trenucima. Na poseban način hvala župniku, vlč. Beli Stantiću, s. Tarziciji i s. Bernardici. Hvala i gvardijanu subotičkog franjevačkog samostana o. Andriji Maticu, vlč. Andriji Anišiću i vlč. Andriji Kopiloviću!

Zahvalna obitelj Piuković

NESTO ANIŠIĆ

Dne 21. ožujka o.g. u vječnost se preselio tihi i marljivi suprug, otac i dida - NESTO ANIŠIĆ. Sa svojom suprugom Margom imao je sedmero djece, od kojih su prvih četvero umrli ubrzo nakon rođenja. Pokojnikov mlađi sin Andrija je svećenik naše biskupije, a sada obavlja dužnost tajnika iste biskupije. Pokojnik je živio vrlo jednostavnim i uzornim životom. Bio je čovjek duboke i proživljene vjere, živi primjer svojim najbližima. Volio je ljude, osobito svoju unučad, prema kojima je izlijevao svoje izraze duboke ljubavi u danima teške bolesti. Pola godine je teže poboljevao. Bio je svijestan da mu Gospodin dolazi u susret po "sestrici smrti". Za taj susret se pripremio čestim primanjem Isusa u sakramentu Euharistije kojega mu je posljednja tri tjedan svakodnevno donosio sin Andrija. Zadnji puta je primio Gospodina u svoje srce u ovom sakramentu na blagdan sv. Josipa. Na samrti mu je sin podijelio potpuno odrješenje. U trenutku kada mu je podijeljen sakrament bolesničkog pomazanja tiho je prešao u vječnost. Kako je živio tako je i umro. Divan primjer kako umire pravednik. Sprovodne obrede i svečanu misu zadušnicu predvodio je biskup Ivan Penzes, a prigodno slovo i oproštaj od milog pokojnika izrekao je župnik Andrija Kopilović. Lijepi broj prisutnih svećenika, sestara i ostalih prisutnih govori nam kako je pokojnik cijenjen u njihovim očima. Zemlja je postala siromašnija za jedno plemenito srce, a Nebo je postalo bogatije novim Pravednikom i Zagovornikom.

Uredništvo "Bačkog klasja" izražava sućut rodbini pokojnika.

BUNJEVAČKI USKRŠNJI OBIČAJI

(Po knjizi "SLAVJAN" biskupa I. Antunovića)

Na dan Uskrsa, žene porane i opreme kotarice, u koje metnu pečeno jagnje, kolač, kuhana jaja i šunku, divenice, bilog luka i soli, sve to nose u crkvu da se posveti. Valjan župnik štuje običaje svojih vjernih župljana pa zato i on rano ustane da im uskrsno janje i ostalo blagoslovi.

Kada je uskrsni dan osvanuo, ustaju dičica sama iz postelje i nije potribno da ih majka budi iz sna toplim cjelovom. Ta dosta su u snu imali posla sa šarenim jajima, jela posvetište i lipo se oblačila. Neće danas da se nečkaju, nego sama majku sićaju da s njima Boga pozdravi i njemu se pomoli. Ne plaču kada ih mama češlja i umiva, nego kao mirni jagnjići svoje glavice prigrabaju i pitaju, da li je ovo onaj prisritni dan, kada će nove haljinice obući i u crkvu ići? Tko bi mogao opisati radost bunjevačke majke, kad na Uskrs svojega sinčića oblači ili lipuskastu kćer kiti. Ona tom prigodom zaboravlja na sve pritrpljene jade i terete radi svoje dice, te ništa osim njih ne zna, za nju ništa na ovom svitu ne živi. Ona u svom sinu ili kćeri ljubi muža, poštuje oca i majku, braću i sestre ljubi i svim starijima iskazuje dostojno štovanje. Kad ih obuče i otpravi u crkvu, dugo za njima gleda i u nevinoj radosti svoje materinjsko srce naslađuje.

Drugi dan Uskrsa postaje još živahniji i veseliji. Na taj dan se divojčice, divojke i žene polivaju i dile se šarena jaja. Kako se čini ovo nije samo bunjevački običaj. Šarenim jajima namenuje se uskrsnuće čovičanstva, a što se ženski spol o Uskrsu poliva i dile šarena jaja, moje je mišljenje da ovo znači to što se glas o Isusovu uskrsnuću odmah raznio baš po samim stražarima. A kako je sasvim naravno da svaka novost prvo dospije do ženskih ušiju, koji se tada po njihovim jezicima brzo posvuda raznese. Kada to ovako biva sa običnim svagdanjim novostima, može se lahko pridpostvati, kako se sa ovom vanrednom novosti o Isusovom uskrsnuću dogodilo. Ta Isusa je svako živ u Jeruzalemu poznavao. Njegove riči slušao i čine gledao. Znalo se da su ga poglavice židovske propeli, znalo se da je sam prorokovao da će treći dan uskrsnuti. Dakle glas, da je on doista uskrsnuo raznio se kao ognjeni plamen ili nagla oluja. Budući da je vikanje žena Isusovim mučiteljima bilo neugodno, tako su ušutkali žene što su i polivali vodom, a dicit davali šarenih jaja samo da šute.

Imućniji ljudi, da se po duhu evandeoskom većma upravljaju, na Uskrs dile obilniju milostinju siromasima. Svaka bolja kuća, obično ima svoje siromake kojima o Uskrsu i to na veliku subotu dili meso, brašno i mast, da i ovi priko ovih velikih blagdana mogu obilnije blagovati. Dječici pak kupuju haljinice da se i ona za Uskrs ponove. Bolje stojeći drže da ni njihova radost ne može biti potpuna, ako znadu da ima i takvih koji o ovoj velikoj svetkovini oskudivaju. Ne mogu se veseliti makar im dica bila u svilu odivena, kad ima onih koji nemaju dostojne haljinice da se obuku, pa zbog toga ne mogu ni u crkvu otići.

Za Bačko klasje priredio Antun Gabrić

DEVETNICA LURDSKOJ GOSPI U SUBOTICI

Pozdravljali su Blaženu Djevicu Mariju po ko zna koji put njezini štovatelji i ljubitelji gromoglasno iz sveg srca u crkvi otaca franjevacu. Devetnica je počela 2. veljače. Propovjednik o. Ivan Sršan OFM vodio nas je svojim propovijedima svaki dan bliže Bogu.

8. veljače Mons. Penzeš Janoš biskup bio je s nama u pratnji tajnika g. Andrije Anišića. U svečanom Euharistijskom slavlju sudjelovali su o. gvardijan Andrija Matić, o. Leopold Ivanković, g. vikar Bela Stantić i vlč. Jozo Miloš.

Kroz devet dana u propovijedi upoznali smo sv. Bernardicu i njezin životni put. Skromnoj i poniznoj pastirci se Gospa ukazala. Po njoj je slala poruke: "molite za obraćenje; pokora; post; molite za svijet, jer je bolestan, molite kronicu, sagradite kapelicu..."

Bernardica je ljubila Gospu. Sve je izvršavala što je tražila od nje: kopala je rukama izvor, jela je mulj i pila vodu, pozivala na procesiju. Zbog svega pomenutog imala je neugodnosti. Kada su je napadali govorila je "Gospa na laže".

Sve dok se nije zbilo prvo čudo po Gospinom zagovoru održala ju je i ljubav i vjera. Čudesa su učestala, pa joj je većina ljudi vjerovala. Umrkla je poslije kratkog života u samostanu sa osmjehom na licu, jer je Gospa došla po nju.

Lurd je zagrljaj neba i zemlje, susreta naravnog i nadnaravnog a to je milost Božja, ozdravljenje tijela i duše. Gospa se objavljuje, pomaže nam svojim zagovorom kod Boga, da nam duša "progleda". Ona moli za naš "DA" Bogu! Kada se pomirimo s voljom Božjom bit ćemo ponizni, jednostavni, A TO JE VELIKO BOGATSTVO! Želi da u sebi stvorimo novo srce, da se putem pokore obratimo mi, da time doprinesemo i obraćenju svijeta.

Mnoga čudesa su se događala u Lurdu, Fatimi a i danas se događaju. Bog želi preko njih:

- učvrstiti našu vjeru;
- da se potsjetimo da Bog postoji,
- da Bog ljubi ljude,
- Da svojim životom slavimo Boga,
- da život naš ima smisao samo ako smo s Bogom povezani,
- da je Marija naša Majka,
- da je upoznamo i nasljedujemo.

Slaveći Lurdsku Gospu slavimo njezino Bezgrešno Začeće, jer ju je Bog unaprijed otkupio od grijeha mukom Isusa Krista. Ona je to u Lurdu kod ukazanja i potvrdila kad je rekla "Ja sam Bezgrešno Začeće". Zahvalimo Bogu što je po B. D. Mariji blizu nama. Ugledajmo se u Nju jednostavnu, poniznu, koja je trpjela, plakala, molila i svaki trenutak željela slaviti Boga.

Rekla je Bogu "DA" iako nije razumjela anđela pri navještenju. Ona pita "Kako će to biti?"

-Pita Isusa kada ga nalazi u hramu "Sinko zašto si nam to učinio?"

- u Kani Galilejskoj ne zna šta će Isus učiniti, ali ljudima kaže "Štogod vam kaže učinite!" Trpi bol pod križem.

Budimo Marijini sljedbenici! Uza svu svoju bijedu strasti, pohlepe, POZVANI SMO NA SVETOST. Nosimo svoju bijedu, teret sa puno pouzdanja u Boga, jer BOG JE RASIPAN I MILOSRDAN u ljubavi prema nama. Marijin zagovor neka nam pomogne na tom putu, da se s Njom nadjemo u vječnosti da zajedno slavimo Boga!

V.G.

PASTORALNO FORMACIJSKI SUSRETI BAČKOG DEKANATA

Ove godine po deseti put susreli su se "crkveni aktivisti", kako svojedobno Papa u svom pozivu na pripremu za 43. Svjetski Euharistijski kongres u Lurdu (1981) nazva najbliže svećenike suradnike u pastoralu. To su ministranti, čitači, pjevači, i članovi Pastoralnih vijeća. Od tog Papinog poziva do danas, ove se skupine vjernika svake godine skupljaju na jednodnevni formacijski susret. Svake godine svećenici ovog dekanata dogovore temu za ove susrete, pa ili se sami pripreme ili pozovu stručnu osobu za vođenje tih susreta. Tako to biva već deset godina.

20. siječnja o. g. skupina od oko 60-tak dječaka sakupila se na svoj susret u Vajskoj. Susret je animirao domaći župnik Andrija Đaković, na temu: Ministrantova uloga u bogoslužju. Točno u podne bila je svečana misa u župnoj crkvi, uz sudjelovanje svih ministranata, te lijepog broja domaćih vjernika. Slavlje je predvodio bački dekan Lazar Ivan Krmpotić, a homiliju je održao Mihael Zolarek, župnik iz Selenče. Susret je završio zajedničkim agapama u novosagrađenoj župskoj dvorani u župnom stanu.

27. siječnja u župskoj dvorani u Baču sakupilo se pedesetak pjevača iz cijelog dekanata. S. Mirjam Pandžić, katedralna orguljašica, osnivačica i animator katedralnog zbora "Albe Vidaković" iz Subotice, po deseti put je održala našim pjevačima stručno predavanje. Ove godine tema je bila o pjevanju antifona i psalama u obnovljenoj liturgiji. Spomenuta sestra, osim teoretskog dijela, svake godine po nekoliko sati vježba određenu materiju. Zahvaljujući tom radu kvalitet liturgijskog pjevanja u našim župama je za ovih deset godina vidno porastao. Zajedničke vježbe čine, da kada je na okupu cijeli dekanat, naši pjevači mogu veoma dobro animirati pjevanje cijeloga skupa. Iz ovoga rada rodila se želja da se oformi tečaj ozbiljnije priprave budućih i postojećih animatora crkvenog pjevanja po našim župama i s. Mirjam je voljna preuzeti tu obavezu na sebe. Možda bi o tom trebalo razmišljati i na biskupijskoj razini za hrvatsko govorno područje?

17. veljače u župnoj dvorani u Baču sakupili su se predstavnici Pastoralnih

vijeća svih naših župa osim Selenče. Stručni dio ovoga sureta animirao je dekan iznoseći sve veću potrebu angažiranja vjernika u životu naših župskih zajednica, kako po gradovima, tako i po selima, jer to su zahtjevi Crkve, izražene na Koncilu (u dekretu o laičkom apostolatu) i na posljednjoj Sinodi Crkve posvećenoj ovoj temi i objavljenoj u Papinom dokumentu "Kristovi vjernici - laici". To je i zahtjev suvremenog povijesnog trenutka. Bogoslužje je sa homilijom predvodio dekan, a popodnevi rad, poslije zajedničkog blagovanja, vodio je župnik iz Plavne Stjepan Bošnjak, a ovaj je bio usmjeren na što demokratičiji izbor novoga pastoralnoga vijeća u koji treba birati takove ljude koji će biti u stanju zauzimati se i u pastoralnom životu župe. Rečeno je da će te ljude trebati formirati na stručnim predavanjima i tečajevima, koje će trebati organizirati bilo na razini dekanata, ili još bolje, biskupije. Tako će pravne odredbe našeg Pravilnika i Poslovnika Pastoralnih vijeća postati stvarnost života naših župa.

Ovi su susreti možda najplodniji od svih ostalih, jer se pomalo stvara jedinstvo na dekanatskoj razini, inicijative pojedinaca ili pojedinih župa postaju svojina sviju, koordiniraju se zajedničke akcije. Prošle godine sa ovog skupa poslan je zahtjev Općinskim vlastima u Baču da se čim prije riješi pitanje lokacije i dozvole za gradnju novog liturgijsko-pastoralnog centra u Bođanima. Tu se vrednuju postignuti rezultati i uočavaju manjkavosti, te planiraju i zajedničke akcije, npr. obnova kapele sv. Antuna Pustinjaka u šumi na Feliću kod Bača. Ovi susreti postaju jedan novi vid življenja crkveno-katoličkog zajedništva na dekanatskoj razini i tako dekanat nije samo jedna pravna fikcija, nego živi dio Kristove Crkve, svjestan sebe i svoga poslanja. Nije li to put ka stvaranju jednog takovog pastoralnog tijela i na biskupijskoj razini?

Z.K.

SVJETSKI MOLITVENI DAN ŽENA

Subotica

2. ožujka 1990. godine održan je svjetski molitveni dan žena u Subotici - katedrali sv. Terezije Avilske. Tekst molitve sastavile su žene Češke, Moravske i Slovačke. Šalju nam Kristovu poruku ljubavi i pravde. "Kakve li radosti, što možemo vjerovati, da je Bog na djelu u svijetu i da Bog podiže ljude na dostojanstveniji život. Naše videnje za slijedeći vijek: BOLJE SUTRA - PRAVDA ZA SVE! Težimo za tim, da se patnja i bol sadašnjosti preobrazi u pun i obilan život za svakoga. Bog nam ponovno govori da je vrijeme kajanja i obraćenja sada.

Svi smo mi dio jednog tijela, pripadam Kristu, članovi smo jedne obitelji

suborci za humanije sutra.

Zajedno želimo raditi da glad ne ubije našu djecu, da bolesnici imaju lijek i brigu, da se nepismeni opismenjavaju, spriječiti ćemo da oružje ne proždere kruh, da svijetom zavlada mir!

Molitvenom skupu je prisustvovao lijepi broj vjernika.

V.G.

Bačka Palanka

Već šesnaesti put susrele su se žene evangeličke, katoličke i pravoslavne zajednice u Bačkoj Palanci. Ovogodišnji susret se zbio u katoličkoj crkvi, na određeni dan (prvi petak u mjesecu ožujku) sa početkom u 18 sati. Na početku molitvenog skupa, župnik domaćin je pozdravio, kako prisutne žene triju kršćanskih Crkvi, tako i njihove službene predstavnike, tj. parohie i pastora. U pozdravnom govoru istakao je važnost susretanja i zajedničkih molitava, jer je to ljudsko svjedočenje razumnog postupanja, kršćanskog svjedočenje onoga znaka po kojem će se prepoznavati Kristovi sljedbenici. Molitve su se odvijale na četiri jezika: srpskom, slovačkom, mađarskom i hrvatskom. Prigodno sakupljanje bilo je namijenjeno našoj braći u Rumunjskoj, u sklopu korizmene akcije pomoći trpećoj braći u toj susjednoj zemlji.

Z.K.

VIJESTI IZ TAVANKUTA

Proslava Gospe Lurdske

Skroman ali ugodan samostan časnih sestara dominikanki u Tavankutu posvećen je Gospi Lurdskoj. Zato se svake godine pred taj blagdan upriličuje devetnica Gospi Lurdskoj, a na sam blagdan je neko malo proštenje.

Kroz devet večeri brojni Gospini štovatelji dolazili su u samostan i pred Marijinim likom molili i pjevali. Glavna nakana ovogodišnje devetnice bila je: za naše krizmanike. Naš g. župnik nam je svaku večer držao i kraće nagovore. Tema je bila: Život i rodoljubni rad biskupa Ivana Antunovića. Za sve slušatelje ovo je bila novost i ugodno iznenađenje. Komentirali su:

Nismo ni znali da imamo ovako velike ljude!

Na sam blagdan Gospe Lurdske, koji je ove godine pao u nedjelju, upriličina je prilika za sv. ispovijed, a u 6 sati navečer sv. misa na čast Gospi Lurdskoj. Na ispomoći nam je bio vlč. Josip Miloš iz Subotice.

Poslije mise prešlo se u vjeronaučnu dvoranu gdje su naši vjeroučenici izveli kraći program: pjesme, recitacije i dva šaljiva skeča; huligan pred sudom i kod fotografa. Naši mladi glumci su nas razveselili i nasmijali do suza. Sestre su nas sve počastile čajem i kolačima, a mi smo im za uzvrat s folklornom grupom izveli splet bunjevačkih narodnih igara.

Tavankučanin

Subotica

KNJIŽEVNI JEZIK OD BARTULA KAŠIĆA DO VUKA KARADŽIĆA

Tema kršćanske tribine za odrasle imala je navedeni sadržaj. Predavač je bio o. Vlado Horvat, isusovac iz Beograda. O. Vlado je magistrirao književnost u Beogradu. U predavanju je dao sažeti pregled razvoja književnog jezika od Bartula Kašića do Vuka Karadžića. Mnogi slušatelji su prvi puta u našem gradu čuli kako je hrvatski narod od davnine imao silno bogatstvo molitvenika, gramatika, pučkih knjiga sa poučnim sadržajem i dr. Značajna imena toga vremena u promicanju narodnog književnog jezika su: Bartol Kašić, Jakov Mihalj i Dellabela, koji djeluju kao misionari u raznim krajevima naše domovine. Jezik ijekavskog nariječja, koji je najrasprostranjeniji u krajevima gdje su djelovali spomenuti misionari, bio je poticaj Vuku Karadžiću da preradi pismo. Nariječje Vuka Karadžića je ijekavsko. Vuku je u sastavljanju novog pisam pomogao veliki slavista toga vremena Jernej Kopitar. Nije isključeno da je Kopitar sam načinio riječnik po uzoru na Kašićev vokabularij.

Ova tema dala nam je više uvida u ljepotu vlastita jezika. Drago nam je da smo upoznali dio svoje bogate kulture čiji je jezik glavni oblik izražavanja.

Branko Jević

KARITATIVNA KORIZMENA AKCIJA BAČKOG DEKANATA

Već nekoliko godina je običaj, da se svećenici ovoga dekanata nađu na mjesecnu obnovu duha i pastoralni dogovor. Tako je bilo i na ovogodišnju Pepelnicu. Na redovitom mjesečnom susretu, nakon što su pročitali Papinu poruku za ovogodišnji veliki post - korizmu i o njoj razmatrali svećenici su prihvatili dekanov prijedlog, da ovogodišnja korizmena sakupljanja budu namijenjena našoj trpećoj braći u rumunjskoj i to sobito u našim hrvatskim župama. Od toga dana sve do Uskrsa sakuplja se po svim župama ovog dekanata: brašno, griz, riža, šećer, sol ... lijekovi i odjevni predmeti, a za novac koji se skupi kupit će se molitvenici katekizmi, sv. Pismo, i druga pobožna literatura. Na taj način ćemo pomoći i utažiti duhovnu glad i žeđ, a ne samo tjelesnu.

Dogovoreno je da će Lazar Ivan Krmpotić i Stjepan Bošnjak jednim autom odvesti prvi dio kolekte i tri dana uoči pete korizmene nedjelje predvoditi duhovnu obnovu u četiri ili pet naših hrvatskih župa. U ponedjeljak poslije toga sastat će se sa svim hrvatskim svećenicima, kako bi razmotrili u čemu bi im naša Crkva mogla pomoći sada u novonastaloj situaciji i uopće o mogućnostima jedne sustavne suradnje

sa tom našom braćom u susjednoj Rumunjskoj.

Drugi dio kolekte bit će odvežen u tjednu poslije Uskrsa. Sudeći po prvim reakcijama sakupit će se lijepa materijalna pomoć pa ćemo moći pomoći i druge župe u Rumunjskoj, koje do sada nisu dobile nikakve pomoći. Tako će eto Božji narod bačkog dekanata "učiniti nešto lijepo za Boga", ove korizme, kako to običava reći naša Majka Terezija. Bilo to Bogu na slavu, a potrebnima na korist.

Z.K.

VELIKO PRELO '90

U drugoj polovici prošlog stoljeća jedan od čelnih ljudi, borac za nacionalna prava bunjevac, Bozo Šarčević, dao je ideju Agi i Lazi Mamužiću za osnivanje Bunjevačke kasine. Na zahtiv tadašnje vlade Kasina je morala brisati iz svog imena "Bunjevačka" i metnuti "Pučka". Tako je najzad i odobreno, što je ozvaničeno na drugoj skupštini 6. listopada 1878. godine. Na toj skupštini donešena je odluka da zvanično otovaranje Kasine bude na "Materice" iste godine. Na ovoj osnivačkoj skupštini odlučeno je da se priredi narodno veselje "VELIKO PRELO", što je i urađeno na "MARINDAN" - 2. veljače 1879. godine. Prvo Bunjevačko "VELIKO PRELO" održano je u mijani "MALO JANJE". Za ovu priliku Nikola Kujundžić napisao je tekst za pismu "KOLO IGRA TAMBURICA SVIRA", a Stipan Mukić ju je uglazbio. Kako je "Pučka Kasina" organizirala prvo "Veliko prelo", tako je KUD "Bunjevačko kolo" 17. veljače 1990. godine u subotičkoj dvorani sportova organiziralo "VELIKO PRELO". U programu su sudilovali članovi "Subotičkog tamburaškog orkestra" pod vodstvom Stipana Jaramazovića. Oni su i ovim svojim nastupom dokazali da su tamburaši visoke klase, što dokazuju mnoga priznanja u zemlji i inozemstvu. Kazališna umjetnica Eva Bačlija pročitala je pismu "Salaš", koju je napisao Vojislav Sekelj, za ovu prigodu. Članovi "Bunjevačkog kola" su nam se predstavili sa četiri spleta. Veterani su nam prvo odigrali momačko i bunjevačko kolo; šokačke plesove, dok je reprezentativna skupina odigrala igre iz Banata i splet bunjevačkih igara. Gosti programa su bili članovi KUD-a "Nepkor", koji su nastupili s mađarskim svatovima. Na Prelo nam je došao i jedan gost iz Novog Sada, inače rođeni subotičanin, Nesto Gabrić, koji je u više navrata zabavljao prisutne goste. Na početku nam je otpivo' preljske i kasinske pisme. Za igru i ples do rane zore i dobro raspoloženje bila su zadužena dva orkestra: Orkestar Nikole Rukavine i orkestar koji je nastupo' pod imenom "JOKS". Mnogi sigurno prvi put čuju za ovaj orkestar. To je mlad i

Mladi orkestar "JOKS"

perspektivan orkestar prid kojim je lipa budućnost. Veselje je trajalo do rani jutarnji sati u dobrom raspoloženju. Prelo je dobro organizirano s nekoliko propusta što je normalno kad se prelo nije pravilo punih 19 godina. Ja se sad pitam zašto? Znam da se prelo pravi da bi se ljudi okupili, da se vide, izdivane i provešele, jer što se manje vidamo i družimo, sve se više otuđujemo i udaljavamo jedni od drugi. Očekivo sam više gostivi u narodnim nošnjama, ali sam primetio samo dva para. Nije bilo ni jednog baće ni bunjevačke nane u nošnji. Ne znam što je tome razlog, samo mislim da oni koji imaju nošnju ne bi tribali da se stide obući, već bi tribali biti ponosni time što su Bunjevci i što imaju tako lipu nošnju, koja svakim danom sve više nestaje i postaje ritkost. Od svih gostiju na prelu najviše me je iznenadio Nesto Gabrić, kad sam vidio da bunjevačke pisme piva gledajući u tekst, dok pisme iz drugih krajeva zna napamet. Meni je to malo čudno, a ne znam kako vama. Žalosno je i to što je svoje autograme prisutnima dilio ćirilicom.

Pozdravljam ideju "Bunjevačkog kola" što je napravilo "veliko prelo '90" i nadam se da ćemo opet ići na Bunjevačko veliko prelo 1991. Ako mi Hrvati-Bunjevci nećemo čuvati naše lipe običaje, nošnju i našu izvornu ikavicu neće niko.

Ivan Ivković Ivandekić

Pisma Čitalaca

(Na našu adresu stiglo je nekoliko pisama sličnog sadržaja, od kojih jedno objavljujemo. Odgovor na pismo novinaru Subotičkih novina povodom jednog njegovog članka.)

PROGOVORIT ĆE "SUBOTICA"!

Poštovani druže Zvonimire Perušiću!

Doista ste izazovni i uporni onim svojim "Zašto šuti Subotica". Divimo Vam se, ali primjećujemo da Vi govorite, a zapravo "šutite". Zašto ono "šuti"? Zašto ne pitate: Zašto "ćuti" Subotica? Nije li to zabuna. Ne, Vi jako dobro znate, kao i mi da je ono "šuti" zapravo upravljeno Hrvatima u Subotici. Ali zašto Vi prvi ne progovorite i pitate preko Subotičkih novina: Hrvati u Subotici zašto šutite? Zašto se ne javljate u ovim novim mogućnostima demokratije?

Na Vaše pitanje "Zašto šuti Subotica" odgovaramo protu pitanjem: Zašto "šutite" Vi Zvonimire Perušiću? Zašto Vi,

ako ste Hrvat (ili Bunjevac) ne progovorite preko Subotičkih novina o položaju Hrvata u Subotici? Zašto ne počnete pisati hrvatski? Kako to da se kao novinar Subotičkih novina niste zainteresirali za "Veliko prelo" u hali sportova u Subotici i kako to da ni Vi, i nitko iz Subotičkih novina nije smatrao da bi to mogla biti zanimljiva i draga vijest mnogim čitaocima? Nije li to strah od "gvozdene metle"? Ne smije se izvještavati o bunjevačko-hrvatskim kulturnim događanjima, jer je zauzet jasan kurs: ponašajte se tako kao da i ne postoje! To je najbolji način asimilacije. I još jedno vrlo indiskretno pitanje. Druže Zvonimire Perušiću - "gdje ste bili kada je grmilo"? Gdje ste bili 1971. godine, kad je u Subotici "gvozdена metla" pomela stvarno mnoge?! Što ste tada Vi govorili ili kako i zašto ste onda "šutili"? A ako ste se sada "pokajali" za to, zašto još uvijek "šutite". Progovorite, da čujemo Vaš otvoreni govor, a ne govor "općenit" i "u rukavicama".

A mi Bunjevci-Hrvati u Subotici ćemo progovoriti kad tad, ali doista nas je još strah pred "gvozdenom metlom". Još se u Subotici ne osjeća dah nove demokratije i veće ravnopravnosti. Novi zakon o ćirilici u našim školama je najbolji primjer da o ravnopravnosti nema ni razgovora, a kamo li ostvarivanja! Vi to niste uočili?! Bar, niste javno reagirali! Dok najviši državni funkcioneri u SR Srbiji još uvijek uporno "zaboravljaju" (slučajno) da u njihovoj (i našoj) republici živi oko 150 tisuća Hrvata, dotle smo još daleko od nove demokratije, dotle se još uvijek ništa bitno nije promijenilo.

Istina je i to da je "šutnja" Hrvata u Subotici i posljedica duge sedamdesetgodišnje asimilacije (najprije madarizacije, a sada srbizacije), pa se mnogi Hrvati i ne osjećaju više Hrvatima, možda se još izjašnjavaju "Bunjevcima" i "Šokcima" jer je to u svim tim vremenima bilo nekako podnošljivo...

Da bismo mogli progovoriti potrebno je dobro promisliti i dobro se organizirati, jer nije dosta samo progovoriti, nego se treba i boriti i govoriti, a to zahtjeva smišljenu akciju, a ne improvizaciju.

Dakle, progovorit će Hrvati-Bunjevci u Subotici, jer ako oni ne progovore onda će doista "Subotica" progovoriti. "Subotica bila" koja je još od davnih vremena centar bunjevačkih Hrvata. Naravno o tom se nije smjelo govoriti još prije par godina. Grad nije ništa organizirao u povodu 300. obljetnice seobe jedne veće grupe Hrvata-Bunjevaca u Bačku (1686 - 1986.). To se nije smjelo. Jedino je u Crkvi nešto bilo, ali vrlo "umotano" u "300 godina obnovljene crkvenosti Hrvata u Bačkoj". A sada saznajemo da će u Subotici biti znanstveni skup o 300. obljetnici velike seobe Srba. Nije li to apsurd?! O seobi Srba u Subotici u kojoj su Srbi uvijek tokom povijesti bili manjinski narod. Ali neka bude. Mi smo za ravnopravnost. Neka svatko ima svoje, ali i mi želimo svoja prava!

Ako ne progovore Hrvati-Bunjevci u Subotici, progovorit će brazde naše i ispričati divne priče o znoju s čela Hrvata-Bunjevaca kojim su stoljećima zalijevane. Progovorit će ulice našega grada, progovorit će zgrade "Pučke kasine", "Hrvatskog narodnog kazališta", Hrvatskog kulturno umjetničkog društva "Bunjevačko kolo"... uznemirit će se u knjižnicama "Bunjevačke i šokačke novine" i "Bunjevačka i šokačka vila" (koje ove godine slave 120. obljetnicu početka izlaženja!), uznemirit će se "Hrvatska riječ" i vikat će da je ovdje uvijek bilo Hrvata... i ustat će iz groba Blaško Rajić, Boza Šarčević, biskup Budanović, Mijo Mandić... (i mnogi drugi) i reći će kakva je stvarna povijest ovoga grada i tko su bili njegovi stanovnici tokom 600. godišnje povijesti! I govorit će kakve su stranke bile u Subotici, ne bi li nekoga potakli da i sada osnuje neku stranku. Ako igdje onda u Subotici mora postojati Hrvatska narodna stranka, koja će okupiti sve svjesne Hrvate, kao i one koji se izjašnjavaju (zbog asimilacije) samo Bunjevcima i Šokcima!...

Druže Perušiću! progovorit će "Subotica", ali kad dođe njezin čas, a do tada šutimo i mi, a "šutite" i Vi sve dotle dok ne budete sposobni otvoreno i javno govoriti ono što želite reći, osobito sa onim pitanjem "Zašto šuti Subotica"!

Uz srdačan pozdrav i poštovanje!

Franjo Dolić, Ivan Dolić, Nevenka Cvijan

ŠARENA JAJA ZA USKRS

Pored drugih narodnih običaja za Uskrs (npr. "posvetilište") u našim obiteljima postoji još jedan lip narodni običaj da se za Uskrs šaraju kuvana jaja.

Način šaranja jaja tokom vremena se prominjivo. Najstariji, nama poznat, način je da se skuvala kora od crnog luka i u tu vruću vodu metnuta su jaja i ofarbala se. Bila su svitlo braun boje. Dok su još bila mlaka, domaćica ji je malo namazala slaninom i parketskom krpom uglancala i lipo su se sjajila.

Malo posli došlo je u modu da se u kesicama u dućanu kupi gotova farba za jaja, a zvala se "varzilo". Jaja su se obično farbala crvenim, modrim i zelenim "Varzilom" i čitavo jaje je ofarbano samo jednom farbom, već prema želji. Kad su se jaja osušila, reduša je malo namazala slaninom po farbi i sve je uglancala parketskom krpom i jaja su bila lipo sjajna.

U novije vrime, a osobito između dva rata, bilo je žena koje su znale šarati jaja i na drugi način. Tako su znale malom penzlom praviti različite plaše uzduž po jajetu i to je lipo izgledalo.

Također je bilo žena koje su znale šarati jaja na mnogo teži način. Polovina jajeta uzduž bila je ofarbana ugasno modro, crveno ili zeleno "varzilom", a druga polovina uzduž bila je ofarbana vidnije drugom farbom i tu su žene penzlom razne crteže cvića ili zeca sa jajima u kotarici, ili što god slično, već prema znanju.

Najteži način šaranja bio je taj da su se jaja ofarbala uzduž po polovini modro, crveno ili zeleno "varzilom", ali druga polovina uzduž također se ofarbala "varzilom" braun ili ugasno žuto ili po želji, a po toj farbi zavrastom bričicom žene su grebale različite crteže, što je zavisilo od znanja. One žene koje su to znale, napravile su vrlo lijepe crteže. Da navedem one najljepše:

Našarano jaje s više raznog cvića i sa cicamacom. Zec nosi na leđi mali košar s jajima. Salaš ograđen ogradom. Polje žita, a sunce u visini. Na sridi bare stoji roda i drži grančicu cicamace. Lasta leti i u kljunu nosi grančicu cicamace. Laste lete iznad polja žita. Cviće i natpis "Srićan Uskrs svima". Ograda od leca i s jedne strane stoji momak, a s druge strane dovojka. Idu momci, nakićeni polivači, a ispod piše: "Ej, ej, idu polivači!" Nakićeni polivači sa gajdašom koji ji prati. Da bude malo šale, nacrtano je dva goluba kako se ljube, a doli piše: "Golub ljubi golubicu ko momak divojčicu", ili slika dva goluba sa cvićem sa strane, a u sridi piše: "Ti ne ljubi ovo jaje, već ti ljubi ko ti daje".

Šarena jaja mama je dilila daci na uskrsni ponedjeljak. Dica su išla svojim rođacima, strini, ujni, da ji poliju i tamo su dobili šareno jaje. Momci, polivači, koji su došli politi divojke, također su dobili šareno jaje. Istina je da se polivačima u novije vrime davala pomorandža, ali šarena jaja nisu nestala ni u naše vrime.

Sada u naše dane mogu se kupiti sličice koje se mogu nalipiti na jaje, ali i danas ima žena koja šaraju jaja i prodaju na peci prije Uskrsa. Uvijek je tako bilo da one domaćice, koje nisu znale šarati jaja, one su naručile kod oni' koje su znale šarati i radile za naruč, ili su kupile na peci.

Iz svega opisanog vidimo da je to vrlo lip narodni običaj, koji se nije sasvim izgubio i zato ga treba u našim obiteljima obnoviti i sačuvati, a to je moguće jer imamo novih pomagala (sličica za lipljenje), ili se šarena jaja mogu kupiti, ili naručiti kod žena, koje još znadu ovu našu staru narodnu, lipu tradiciju.

Bilo je žena koje su bile nenadmašne u šaranju jaja za Uskrs. Između dva rata i iza svršetka drugog svjetskog rata bila je Kata Margetić, rođ. Bešlić, koja je živila na Bajnatu u Subotici i još mnoge druge neznane, ali vridne čuvarice naših narodnih običaja.

Subotica, 25. ožujak 1990.

Bela Gabrić

DAROVATELJI ZA FOND BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

(od 12. prosinca do 31. ožujka)

Tomica Vojnić	50,-
Maria Vuković, Bač (st)	50,-
Jakov Kopilović	110,-
Mato Batorović, blok	50,-
Marko Skenderović	100,-
NN. Subotica	200,-
Antun Gabrić	100,-
Ivan Prčić (od knjiga)	50,-
Anonymus Historicus	400,-
Božena Vučević	100,-
Sestre Prčić	50,-
S. Leopoldina Temunović	40,-
Obitelj Šime Francišković	200,-
Julije i Ivanka Skenderović	210,-
Vidić Antun	100 DM
Bela Kikić	50 DM
Cila Milanković	100 ATS
Sestre Tumbas	500,-